

Taxa postala
plättitá in num
No. 244716/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron I. Pop
10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Hirdetések díjszabás szerint. — Az
„UJ KELET“ a transilvaniai és
banati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkjeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő, Admi-
nistrátor delegat si girant responsa-
bil-Felelős igazgató: Schwartz Endre,
Proprietar—Tulajdonos: Fraternitas
S.A.R. de Editură. Răgistrul publica-
tionalor periodice No. 43. Dos. 889.
1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Szombat, március 4.
1939—5699. Adar 13.
XXII. évfolyam, 52. szám.

Békeszózatot intézett az új pápa „az emberiség egész családjához“

A demokrácia győzelmének és a diktatúrák vereségének könyveli el a nyugati sajtó a pápa-
választás eredményét. Berlin komoran fogadta a pápaválasztást

Vatikánváros, március 3. Péntek dél-
előtt 11 óra 5 perckor a vatikánvárosi rá-
dióadó szpikerje bementotta, hogy az új
pápa néhány perc múlva rádiószózatot in-
tézt az emberiséghez. A hirt olasz, francia,
angol, német és spanyol nyelven jelentették
be.

XII. Pius 11 óra 8 perckor kezdte el la-
tinnyelvű szózatát, amelyben a békéről be-
szélt. Beszédé elején hangoztatta, mennyi-
re megindította az a tény, hogy a katoli-
kus anyaszentegyház fejévé választották.
Elismerését nyilvánította a szent kollégium
iránt és meleg köszönetet mondott a bibo-
rosoknak.

— Ebben az ünnepélyes pillanatban —
mondotta XII. Pius — gondolatom a pap-
ság, a katolikus vallás küldetése és mind-
azon igaz emberek felé száll, akik odaadás-
sal harcolnak az emberi civilizációért. De
azok felé is száll a gondolatom, akik kívül
állanak a katolikus anyaszentegyházon. Az
emberiség nagy családjához tartozó test-

véremhez intézek békeszózatot, olyan bé-
kéről, amelyet mindannyiunknak óhajta-
nunk kell: az igazság, szeretet és rend bé-
kéjéért. Ebből az alkalomból visszaemléke-
zett arra az időre, amidőn elődje, XI. Pius
pápa 1938 szeptemberében kész volt arra,
hogy életét áldozza fel az emberiség béké-
jéért és boldogságáért. A katolikus egy-
ház új feje ezután a béke-szó jelentőségét
emelte ki és hangsúlyozta, hogy mint
Krisztus földi helytartójának első szózata
csakis békeszózat lehetett. Ezután megál-
dotta a népeket és az emberiséget. A ká-
polna papi kórusa ezután a „Te vagy Pé-
ter“ kezdű himnuszot intónálta. A vati-
kánvárosi rádióadó nem fordította le a
pápa latinnyelvű szózatát.

Párizs, március 3. Pacelli biboros pápává
történt megválasztása világszerte nagy örö-
met keltett, különösen a demokratikus álla-
mokban. Csak a totális államok fővárosaiban
fogadták csalódottan és kelletlenül a pápa-
választás eredményét.

A vér és faj mitosza ellen

A Times megállapítja, hogy XI. Pius
utolsó kívánsága nem idegen Pacelli meg-
választásától. „A név, amit Pacelli válasz-
tott, arra mutat, hogy azt az utat szándék-
szik követni, amit bátor elődje követett.
Amikor biboros volt, XII. Pius pápa elítélte
„a vér vagy faj mitoszáról átható filozófiá-
kat“. Ezt a kijelentést nem lehet elfelejteni
Németországban és a nemzeti szocialista párt
a választás hírére meglepetéssel és némi ag-
godalommal is fogadja. A katolikusok és más
keresztények imái fogják kísérni XII. Pius
pápát küldetésében, amit 63-ik születésnap-
ján vállalt el“.

„A demokrácia diadala“

A Daily Telegraph a következőket írja:
„Az államnak az az igénye, hogy uralja a
lelkismeretet, az időleges vezetők iránti bál-
ványimádás, az illúziókat alapított doktri-
nák és a faji kiváltságosság elve, szövel
mindaz, amit XI. Pius pápa elítélt, ugyanígy
ra gyűlölt az új pápa szemében is“.

A Daily Express szerint ez a választás a
demokrácia diadala. A Daily Mirror „köszö-
netet“ mond Mussolininek és Cianonak, akik
elkövetették azt a hibát, hogy a fasiszta saj-
tón keresztül „kiközösítették“ Pacelli bibo-
rost.

XI. Pius politikai végrendeletét
hajtották végre a biborosok
Pacelli megválasztásával

Párizs, március 3. (Rador). Az összes lapok
Pacelli biboros megválasztását utalásnak tek-
intik arra nézve, hogy az új pápa folytatni
fogja XI. Pius politikáját. A Le Matin sze-
rint az új pápa azért választotta a XII. Pius
nevet, mert senki sem állott közelebb gon-
dolkodásban és szívben XI. Piushoz, mint ő.
Senki sem ismerheti jobban a nyomort, ami-
ben az emberiség szenved és nem állhat azon
titokkal és fenséggel telített körökhöz, ame-
lyekben a szellem az egyedüli uralkodó té-
nyező, mint ő.

Az Echo de Paris a következőket írja: „Mi
nem felejthetjük el azokat a rokonszenvvel
és meleg érzéssel telített szavakat, amiket
1937 július 13-án a párizsi Notre Dame-ban
mondott Pacelli biboros pápai nuncius, aki
emlékeztetett „Franciaországnak az ember-
ségért való természetfeletti küldetésére“.

A Le Jour szerint kétség sem fér hozzá,
hogy a biborosok ünnepélyes tiltakozásaként
akarták nyilvánítani XII. Pius által azt a
politikai végrendeletet, amit XI. Pius a há-
lála előtti éjszakán dolgozott ki.

ujságirónak váratlanul engedélyezték, hogy
egyelőre olasz földön maradjon.

Roosevelt gratulációja

Washington, március 3. (Rador). Roosevelt
elnök táviratilag fejezte ki szerencsekívána-
it XII. Pius megválasztása alkalmából.

Az amerikai sajtó kiemeli, hogy az új
pápát nagy személyi kvalitásai és XI. Pius
pápával való bensőséges együttműködése
miatt választották meg. A Newyork Times
szerint a katolikus egyház továbbra is a
szellemnek minden erkölcsi rabszolgaság el-
leni védelmét szolgálja. Ez volt XI. Pius hite
és ez maradt utódjái is, aki legközvetlenebb
munkatársa volt.

A Baltimore Sun méltatja az új szentatya
bölcességét és ügyességét, amellyel a „durva
és lelkiismeretlen ellenséggel“ kell szembe-
szállnia.

Berlin csalódása

Berlin, március 3. (Rador). Az Havas je-
lenti: XII. Pius pápa megválasztása német
politikai köröket váratlan helyzet elé álli-
totta. A német sajtó komor hangon ír az
eseményről. A lapok szerint a konkklavé ülése
egyike volt a legrövidebbeknek a pápai in-
tézmeny történetében és a vatikáni államtit-
kár megválasztása szakítást jelent a kato-
likus egyház régi hagyományaival. A
Deutsche Allgemeine Zeitung idézi Pacelli
biboros szavait, amiket a német zarándokok-
hoz intézett: „Nehéz időszakban élni — az
örökkévalóság fényében — nem penitenciát,
hanem a Jóisten kegyét jelenti. A hősi élet
többet jelent, mint a bőségben leélt élet“.

A Vatikán új államtitkára

Vatikánváros, március 3. A Vatikán állam-
titkári tisztségét, amit eddig a pápává vá-
lasztott Pacelli biboros töltött be, mostan-
tól fogva Monseigneur Santoro, a szent kol-
legium titkára fogja átvenni. XII. Pius pápa
megkoronázása vasárnap, március 12-én
megy végbe. Péntek reggel XII. Pius pápa a
sixtusi kápolnában fogadta a szent kollégium
tagjait, majd istentiszteleten vett részt. Ez-
után a katolikus egyház feje a palota első
emeletének erkélyéről megszémlelte a pápai
gárda és a capricinai szeminárium növendé-
keinek felvonulását. Ebben az intézetben vé-
gezte tanulmányait a pápa is.

Nyilvánosságra hozták a MacMahon levelet

LONDON, március 3. Az angol kormány Fehér Könyv formájában ma nyilvá-
nosságra hozta Husszein hedzsászi király és MacMahon egyiptomi angol főkormány-
zó 1915-ben történt levélváltását, amelyre tudvalevően építik a palesztinai arabok
függetlenségükre és az ország uralmára való igényüket. A levél nyilvánosságra ho-
zatalának az a célja, hogy tisztázza a kérdést, vajjon Palesztinára is vonatkozott-e
az az ígéret, amit az angolok tettek a világháborúban az araboknak.

Merényletet követtek el a terroristák a jaffai francia konzulátus titkára ellen

JAFFA, március 3. Az elmúlt éjszaka terroristák merénylet követtek el a
francia konzulátus titkára ellen, aki francia állampolgár. Az Havas távirati iroda
ugy értesül, hogy két egyén, kiknek kilétét még nem sikerült megállapítani, erő-
szakkal behatolt a konzulátusi titkár lakására és több lövést adtak le rá. A golyók
cél tészesztettek, de a titkár nyolc éves fiacskáját könnyebben megsebesítették. A
merénylőknek sikerült elmenekülniök, mielőtt még a rendőrség a helyszínre érkezett.
A terrorista merénylet nagy megdöbbenést keltett Jaffában.

Halászat és tengerészet Palesztinában

Irta: BARZILAY ISTVAN

I.

Palesztina nemzetgazdasága ma meg 65
százalékban importra kényszerül. Az or-
szág földjét évszázadokon keresztül nem
művelte meg senki, a föld mélyében rejlő
nyersanyagok után senki sem kutatott. Pe-
dig objektive adva vannak az önálló palesz-
tinai nemzetgazdaság kiépítésének lehetősé-
gei. De az ország ugyszólván még ma is
csak kísérleti állomása annak a nagy tele-
pítési műnek, ami itt megvalósításra vár.
A cionista építés kezdetén csak a bibliai
zsidó állam és a második templom zsidó
országának gazdasági emlékeiből indultunk
ki. Tudjuk, hogy Palesztina mezőgazdasági
ország volt, tehát mezőgazdasági építéssel
kellett kezdenünk, hogy erre a mezőgaz-
dasági alapra épüljön fel az ország.

Vannak azonban az országnak gazdasági
adottságai, amelyeket nem ismerhetünk a
történelmi zsidóország gazdasági emlékei-
ből. Palesztina például mindig tengeri or-
szág volt, de a zsidó nép maga sosem ju-
tott gazdasági kapcsolatba a tengerrel. A
tengerpartot a filiszteusok uralták és a zsi-
dó királyoknak nagy harokk árán sikerült
kijutniok a tengerre. Salamon elfoglalása és
felépíthette Jaffát, az első zsidó kikötő-
t, de ez sem maradt sokáig a zsidó orszá-
gá. A római uralom alatt Caesarea a közel-
kelet jelentős kikötőjévé emelkedett. En-
nek a gazdasági tényezőnek azonban a zsi-
dó gazdaság csak rövid ideig vehette hasz-
nát. Ha voltak is a régi zsidóknak hajóik,
ha szállítottak is árut a tengeren, az nem
emelkedett olyan jelentőségre, mint ami
az ország természeti adottságaiból kifej-
lődhetett volna.

A cionista telepítés korszaka óta azonban
a tenger vitális gazdasági tényezőjévé vált
a palesztinai zsidó életnek. Jozsua korában
Keletről jöttek a zsidók Palesztinába. Most
a tengerpartra lép a zsidó, mikor régi föld-
jére visszatér. Ma zsidó kikötőmunkás cí-
peli a csomagját és zsidó hordár rakja fel
a hajóra az áruját. A cionista telepítés
gyakorlata megismertette a palesztinai
zsidóságot azzal a nemzetgazdasági ténye-
zővel, amelyet régi történelméből csak igen
keveset ismert. És ezzel az építés nagy
programjává nőtt a tengerpart és a tenger
vizének meghódítása.

Ennek a hódító munkának már ma is
szép eredményei vannak, de még egészen
a kezdetén vagyunk. Hogy milyen jelen-
tőségre tehet szert a tenger az ország gaz-
dasági életében, azt mutatja Norvégia ese-
te. Norvégia 2 millió 800 ezer lakosából
128 ezer családfő él halászatból. 600 ezer
léleknek a mindennapi kenyerét adja te-
hát a hal. És lágy kenyeret ad, hisz a nor-
végiai magas életnivó és a munkásság fej-
lett társadalmi élete közmondásos. A nor-
vég hal nemcsak a lakosság egyik fő táp-
lálkozási cikke, hanem a legnagyobb nor-
vég export termék is egyben. Mindkét
szempontból tehát döntő fontosságú té-
nyező.

A cionista telepítés háboru utáni sza-
kaszában próbálkoztak először a halászat
ipar megteremtésével. A mai statisztikai
számok is mutatják, hogy még a jelenlegi
lakosság mellett is milyen fejlődési lehetősé-
gei vannak a halászatnak. Ma 250 ezer
palesztinai font értékben fogyaszt az or-
szág halat. Ebből importálnak 170 ezer
font értéket, a behozott friss hal importja
pedig 70 ezer fontra rug. Az országban
csak 70 ezer font értékben halásznak. A

Aki egyszer megpróbálta a

VERMOUTH BRANCA-1az nem ismeri többé
az étvágytalanságot!

statistika számai szerint a jelenlegi népesség mellett is még 170 ezer font értékű halat lehet termelni, frissen vagy konzervált formában. De ez is jelentéktelen szám az exportlehetőségek perspektívája mellett.

Magától értetődő módon a hivatalos cionista intézmények voltak azok, amelyek a halászat gazdasági lehetőségét felismerték. Már 1920-ban megkísérelték a zsidó haltermelést. A tenger halkincse mellett két nagy tava van az országnak, a zsidó telepítési szektorában, ahol a zsidó halászatnak fejlődési lehetőségei vannak.

A Kinereten és a Hule tavon, valamint az ország kis számu folyóvizain, a Jordánon, a Járkonon és a Kisonon nyílik lehetőség a halászati lehetőség fejlesztésére. 1920-ban a zsidó légióknak egy csoportja kísérelte meg, hogy a halásziparban telepedjék meg. 1923-ban a Járkon partján próbálták halászni, nem sok sikerrel. 1923-27-ben egy magánvállalat is létesült, mely **meglehető eredményeket** mutatott fel. 1934-ben kezdődött meg a komoly kísérletek korszaka, mely már a telepítési mű módszereit is felhasználta. Így természetesen a tenger birtokbavételét kezdték meg. A Keren Hajszód a hajjai öbölben, Keren Kajemeth földön telepítette le az első halászcsoportot, a Pugat Hamot, mely a Sapir halászhajón és néhány halászbárkán állandóan a tengert járja. Tel-Aviv mellett is hivatalos segítséggel létesült az első halász csoport. A nemzeti alapok négy évvel ezelőtt kezdték meg ezt a munkát. Még a kezdetek-kezdetén vagyunk tehát és át kell esniük ugyan azokon a gyakorlati nehézségeken, amelyek a palesztinai mezőgazdaság jutott el a mai fejlettségéhez. A telepítési programjának a halászat fejlesztése ma már szerves részét képezi. A tengerparti galut-országokban — elsősorban Lengyelországban — már halász chaluok kiképzését kezdték meg, akik Palesztinában fognak önálló halászfalvakat építeni.

Az alapok az Emek Jezraélben, Nir David kolónia halászati kutatóállomást állított fel, mely a halászati kiképzés céljait szolgálja. Ez a kutató állomás az irányító szerve a tavakon és a tengerparton megkezdett telepítési munkának. A KH eddig a Kineret mellett és a Hule tó mellett létesített egy-egy telepet. A Kineretnél az Ejn Geb épült fel, mely az ország egyik stratégiailag igen veszedelmes pontján a szíriai-transzjordániai-palesztinai határok találkozásánál fekszik.

A Kineret tavi halászat fejlődésének biztosítása, hogy a tóban szardínia hal is tenyészik, amelynek konzerválására már folynak az előkészületek.

A hivatalosan támogatott telepítés mellett ma már jelentékeny része van a magántőkének a halászati iparban. Az országban édesvízi haltenyésztőket állítanak fel, amelyben számos, az országban nem tenyésztő halfélét aklimatizálnak az ország klímájához.

A magántőke letelepedési kísérleteinek szempontjából a halászati iparba való bekapcsolódás kilátásosnak látszik. Sajnos a galutnak azonban főleg csak halárusai, nem pedig halászaik voltak. Ezért van az, hogy ezt a nagy perspektívájú termelési ágat még csak igen kis mértékben vette igénybe.

Messze vagyunk még a norvégiai példától. A zsidók ma nem tulságosan érdeklődnek a nehéz munkát igénylő és nem könnyen elsajátítható foglalkozási ág iránt. De Palesztina az az ország, ahol senki sem folytatja a galutbeli mesterséget. Mint ahogyan akárhány mérnököt és ügyvédet találunk a palesztinai mezőgazdaságban, úgy fogunk nemsokára velük találkozni a halászatban is.

Emelkednek a borárak. Megirtuk, hogy a Szövetkezetek Szövetsége 750 vagon bort és borpárlatot exportál Németországba, amelyeknek összevásárlása folyamatban van. A kereslet hatása alatt a borárak országszerte emelkedtek.

Gafencu külügyminiszter nyilatkozata a román-lengyel együttműködésről

A román külügyminiszter nyilatkozata Varsóba való elutazása előtt

Varsó, március 3. Gafencu külügyminiszter mielőtt elutazott volna Varsóba, a következő nyilatkozatot adta az Express (ATE) távirati ügynökség bucaresti tudósítójának:

— Örvendek, hogy külügyminiszteri minőségemben első ízben tehetek hivatalos látogatást Varsóban. Mindenkor meg voltam győződve a lengyel-román szövetség fontosságáról úgy a két állam, mind Délkelet-Európa békéje számára. Kitarítottam ezen meggyőződéseim mellett a legkisebb ingadozás nélkül minden helyzetben, ami a két ország közti kapcsolatokban felmerülhet, még ha olyan bensőségesen is vannak egymáshoz fűzve, mint Lengyelország és Románia. Lengyelországgal való egységünk nyilvánvalóan és mindenekelőtt határozott és szabatos szövetség eszméjét képviseli. Ez az egység baráti együttműködést is képvisel, amit ki lehet szélesíteni, fejleszteni lehet és ami egyre inkább hasznosan szolgálhatja a két ország közös érdekeit. Ennek a baráti együttműködésnek rendkívüli értékét tulajdonítok ma, amikor Európa rossz állapotban van, főleg, mert a népek hevesen állítják szembe másokkal ellentétes érdekeiket és törekvéseiket. Közlebb hozva és egymáshozcsatolva azon államok érdekeit és törekvéseit, amelyek annyira fontos földrajzi helyet töltenek be Kelet-Európában, Lengyelország és Románia eljuthatnak oda, hogy a békés erőfeszítések sávját teremthetik meg maguk körül, aminek összes szomszédai, a nagyok és kicsik, csak hasznát láthatják.

A békés lengyel-román együttműködés első eredménye

— Emlékeztetni kívánok arra, hogy a békés lengyel-román együttműködés első eredménye a Kelet felé való kibontakozás volt egy olyan egyezmény aláírásával, ami megelőzte az 1929 januárjában kötött Kel-

logg-paktumot. Ezt az okmányt több meg nem támadási paktum és a támadó meghatározása követte. A lengyel-román együttműködés megkönnyítheti a többi szomszédokkal való kibontakozást is, megkönyítve bizonyos baráti közeledést a Duna-medencében annak a politikának megfelelően amit Románia elhatározással és teljes jóakarattal folytat.

— Belgrádban jugoszláv barátainknál tett látogatásom, valamint a Balkán-szövetség bucaresti ülészaka megmutatták, hogy szomszédos és baráti országaink milyen mértékben kívánnak közreműködni azon nagy csereforgalmi és közlekedésügyi kérdések megoldásában, amelyekkel földrajzi helyzetünk állít szembe és milyen mértékben vannak elhatározva kölcsönösen bebizonyítani egységüket és összetartásukat nemzeti létük biztosítása érdekében. Tudom, hogy nagyvonaliban a lengyel politika közeledik ezekhez az irányzatokhoz. Ez másik ok arra, hogy meggyőződéses barátja legyek a lengyel-román szövetségnek. Hozzá akarom még tenni, hogy nagy örömet érek afelett, hogy Varsóban, ahol alkalmam lesz tiszteletteljes hódolatom nyilvánítani Moscicki elnök előtt, találkozhatom kartársammal, Beck külügyminiszterrel, akihez régóta őszinte és hűséges barátság fűz, valamint több lengyel barátomhoz, akikkel alkalmam volt együttműködni az utóbbi évek során a lengyel-román kapcsolatok megszilárdítása és kiélyítése érdekében.

Megkezdődött az idej sékelakció

A kongresszusi sékelakció kedvező kilátásai. Megtörtént a sékelbiztosok kinevezése. Nagyarányu előkészületek az akció eredményének megkészszerzésére

Timisoara, március 4. Jeleztük, hogy a Zs. N. Sz. országos sékelbizottsága március 1-re tüzte ki a sékelakció megkezdését, amely ebben az évben már csak azért is igen nagy jelentőségű, mivel ennek az eredménynek az alapján vehetnek részt Erdély sékelbizottságai a XXI. világgongresszus delegátusainak a megválasztásában.

A kongresszusi sékelév mindig élénkséget szokott hozni a cionista szervezetek munkásságába és ez az élénkség számmal is felmér-

Az új Vaszary—Szécsen—Losonczy darab a

BUBUS

hető a kongresszusi és nemkongresszusi évek sékelakciójának az eredményében. Egyedül Erdély volt az — és az Executive ezt ki is emelte — amely az elmúlt nemkongresszusi évben is elérte az azelőtti kongresszusi év sékeleredményét, amely az erdélyi cionista munka megbízhatóságának és rendszerességének bizonyítéka. A világ zsidósága történelmének talán legsúlyosabb periódusát éli át és a közeli hónapok nehéz próbatétel elé fogják állítani a vezetőséget. Hogy ilyen körülmények között különös fontossággal bír a zsidó egység leghivatottabb és legmértőbb kifejezője a cionizmus, amely először valóította meg a zsidóság galut történelmének folyamán a céltudatos és tervszerű zsidó népi politika megszervezését.

A Cionista Világszervezet XXI. kongresszusával léteinek abba a fázisába érkezik, amelybe célkitűzéseinek megvalósítása egyrészt általános zsidó szükségletté vált, másrészt túlnőtt az érzelmi jellegű megnyilvánulások keretein és állami jellegű öltötte

magára. A zsidó építés és zsidó védelem megszervezése olyan funkciók, amelyeket állami ténykedésnek kell minősíteni és ez a ténykedés természetesen annál nagyobb erkölcsi autoritással és annál sikeresebb kilátásokkal van alátámasztva minél inkább képviseli a Cionista Világszervezet az egész világ zsidó közösségét.

Igy a cionizmus szimbóluma a sékel, nem pusztán a szervezett cionisták magánügye, hanem a mai idők zsidó kötelessége. Ezért helyezett ebben az évben a Cionista Executive sokkal nagyobb súlyt a sékelakcióra, hogy az annak eredményeképpen összeülő XXI. világgongresszus minél nagyobb zsidó tömegeket képviseljen.

Az erdélyi sékelakció kezelése.
Az országos sékelbizottság megalakulása után a helyi csoportoktól és delegátusoktól beérkezett jelentések alapján megállapította,

Az operetegyüttes legújabb produkciója a

BUBUS

hogy a 20.000-ben kontingentált sékeleredmény elérésére meg van a lehetőség, hogy az akciót kellőképpen, kellő felkészültséggel és gondossággal fogják országszerte lefolytatni. Ennek alapján az Országos Sékelbizottság vállalta az Executive kontingentálását és elhatározta, hogy minden lehetőséget és eszközt felhasznál az elmúlt évi akció eredményének megkészszerzésére. Ennek érdekében a Zs. N. Sz. ebben az évben — mivel a sékelár átszámítási kulcsa amugyis magasabb — nem fog Zs. N. Sz. sékeleket kibocsájtani, hogy a munkatársak tevékenységét megkönnyítse. A sékelbizottság hatá-

rozatai alapján a Zs. N. Sz. iroda minden előkészítést megtett az ezévi nagyszabású sékelakció levezetésére.

Kik viselik a felelősséget a sékelakció eredményéért?

Az országos sékelbizottság kinevezte az egyes helységek sékelbizottsait és részletes utasításokat küldött az akció megkezdésére és lefolytatására.

A sékelbiztosok kinevezése után megkezdődött a sékelakció feiülbélyegzésének és szétküldésének a munkája, időközben pedig megtörténtek az előkészületek, hogy a helyi akciók megfelelő keretben és a nyilvánosság bevonása mellett vegyék kezdetüket.

Sarkvidéki területek elfoglalásával nyolcadik lett Norvégia az országok rangsorában

Oslo, március 3. A déli sarkvidék atlanti-óceáni szektorának elfoglalása után a norvég birodalom kiterjedése névze az országok rangsorában a nyolcadik helyre emelkedett. Első helyen áll a brit birodalom 34.8 millió négyzetkilométer területével, ezután sorrendben még a következő államok előzik meg Norvégiát: Szovjet-Országok 21.1 millió négyzetkilométer, a francia gyarmatbirodalom 11.7 millió, Kína 9.8 millió, Brazília 8.5 millió, Egyesült Államok 7.7 millió és az olasz gyarmatbirodalom 3.7 millió négyzetkilométer területével. Norvégia területe legújabb foglalásaival együtt 3.2 millió négyzetkilométert tesz ki.

1925 óta Norvégia békés uton jelentős foglalásokkal növelte tengerentúli birtokállományát. Azóta foglalta el a 63.000 négyzetkilométernyi kiterjedésű Spitzbergákat, a Bouvet és I. Péter szigeteket a déli sarkvidéken, a Jan Mayen szigetet az Atlanti óceán északi részén és végül nemrég a 2.8 millió négyzetkilométeres atlantióceáni szektort az Antarktiszon. Ezek a területek csaknem teljesen lakatlanok ugyan, de a norvég halászat számára nagy jelentőségűek. A kis Norvégiának van ugyanis a világon a legnagyobb halászflojtája és kereskedelmi hajóállománya Európában az angol mögött a második helyen áll.

Diktatura, vagy demokrácia

Páratlan kísérlet egy angol dominiumban

London, március 3. A politikai történelemben páratlanul álló kísérletet végeztek Ujfundlandban. Kísérletileg próbálták ki, vajjon a diktatura, vagy a demokrácia a jobb kormányforma?

A dominium igen nagy nehézségekkel küzdött. A gazdák eladósították, a munkanélküliség növekedett s általában egymásra tornyosultak a bajok. A válságos helyzetet igen sokan a parlamentarizmusnak, a sok „demokrata fecsegésnek” tulajdonították. Azt hirdették, hogy a parlamenttől független diktatórikus kormányzat, az „erős kéz” politikája hamarosan segítene a bajokon.

Az érvelés végül a parlamentáris demokrácia híveire is erősen hatott. Ekkor hozták azt a példátlan határozatot, hogy a demokrácia öt évre felfüggeszti magát és a teljes hatalmat öt kormánybiztos — két ujjfundlandi és három angol — kezébe adja. Maga a parlament elhatározta, hogy erre a kísérleti időre lemond minden jogának gyakorlásáról, az öt diktátornak teljesen szabadkezet biztosít, mutassák meg, mire képes a parlament által nem „akadályozott” kormányzat — a kísérleti idő leteltével azonban adjanak számot működésükről, hogy a néplássa, érdemes-e áttérni a diktaturára, vagy mégis csak jobb a sokat ócsárolt parlamenti kormányrendszer?

A kísérleti idő most járt le — és Ujjfundland hanyatt-homlok tér vissza a parlament demokráciához. A kiábrándulás már a diktatórikus kormányzat első évében megkezdődött és azóta nőttön nőtt. Az ujjfundlandiak azonban derekasan állták a megállapodást, az egész öt év alatt alig hangzott egyetlen nyilvános kritika. Az öt diktátornak tehát nemcsak a hatalom teljessége áll rendelkezésre, de még csak bíráló hang sem zavarták őket. Működésük mégis teljes kudarcot vallott. A helyzet ugyszólván min-

Kedden este premier a

BUBUS

den téren erősen rosszabbodott, a parlament nélküli kormányzat csupán apró részletszereket tudott felmutatni egy-egy alárendelt jelentőségű területen. Most ismét a parlamenti demokrácia eszközeivel fog hozzá Ujjfundland a társadalmi és gazdasági bajok orvoslásához.

SZINFON

KOZÓRÓL.

számolnak

nek kereté

lok, az ara

lota képsa

tárgyalás t

Macdonald

széde veze

készítettek

A csarno

asztalfő. A

gációk co

helyezkedn

gulat bará

bad beszél

nének a tá

is a legsz

kül azonb

történne a

A kerék

helyezkedn

mellett B

és Mose S

Stephan S

ding és S

mon Mark

angol küll

gyarmatúg

lamtitka

r k, iraki

Suvaiddi

pasa, az

Fuad bey

Az érte

getlen ara

hívást. T

miután e

Jemen ké

nem volt

zott. A P

tak megh

Macdon

bok veszi

hoz ford

lesztináb

hogy Pal

át, az ös

ján és a

közö gar

bevárdor

indokoltá

sukat, h

Nincs ki

dották, -

son Pales

A zsidó

jelentett

ségi stat

lyen eng

történelm

zsidó tö

tragikus

lesztináv

Az ar

tették, k

ország

Különöse

többség

döntéss

ellen fog

len, ame

zsidó ne

Ezen

vita. A

tek délt

közvetle

pen sen

egyezési

a helyze

A LE

KEK K

PALES

GYERM

iskolák

össze a

nagyter

mellett

a zsidó

és a te

tele tü

tina és

A man

kivánsá

Maur

elnöke,

Kahána

det a g

a pales

mozgal

megme

— A

Jaffe -

üzetésb

megcsó

valahán

Ezút

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

SZINFOLTOK A ZSIDÓ-ARAB TALÁLKOZÁSOKRÓL. A londoni lapok színes cikkekben számolnak be arról az értekezletről, amelynek keretében először találkoztak az angolok, az arabok és a zsidók. A St. James-palota képcsarnokában történt a találkozás. A tárgyalás több, mint két óra hosszat tartott. Macdonald gyarmattügyi miniszter rövid beszéde vezette be. Előzetes napirendet nem készítettek.

A csarnok közepén: kerek asztal. Nincs asztalfő. Az angol, az arab és a zsidó delegációk csoportonként egymás mellett ülve, helyezkednek el a kerekasztal körül. A hangulat barátságos. A delegátusok között szabad beszélgetés folyik, mielőtt megkezdődne a tárgyalások. És a tárgyalások alatt is a legszűkebb hangnemen uralkodik, anélkül azonban, hogy bármilyen elvi közeledés történe a két szemben álló álláspont között.

A kerekasztalnál, sorban egymás után, helyezkednek el a delegációk. Weizmann mellett Ben Gurion, utána Selig Brodetzky és Mose Shertok és sorban egymás mellett Stephan S. Wise, Lord Bearsted, lord Reaching és Simon Marks foglalnak helyet. Simon Marks mellett közvetlenül lord Halifax angol külügyminiszter ül, mellette Macdonald gyarmattügyi miniszter, majd Butler külügyi államtitkár. Butler mellett Nuri pasa tábornok, iraki miniszterelnök, majd Taufik és Suvaiddi iraki miniszter, mellette Ali Maher pasa, az egyiptomi királyi kabinet főnöke és Fuad bey Hamza, saudi-arabiai miniszter.

Az értekezletre arab részről csak a független arab államok kormányai kaptak meghívást. Transzjordániát nem hívták meg, miután ez az ország nem szuverén állam. Jemen képviselője, Husszeini herceg azért nem volt jelen, mert időközben Párizsba utazott. A palesztinai arabok szintén nem kaptak meghívást.

Macdonald bevezető szavai után az arabok veszik át a szót. A zsidó delegátusokhoz fordulnak és azt ajánlják, hogy a Palesztinában élő zsidók egyezzenek bele abba, hogy Palesztina önálló állammá alakuljon át, az összes polgárok egyenjogúsága alapján és a zsidó kisebbség védelmére vonatkozó garanciák biztosítása mellett. A zsidó bevándorlás kérdésére is kitértek és azzal indokolták a bevándorlás elleni magatartásukat, hogy annak politikai céljai vannak. Nincs kifogásuk azonban az ellen, — mondták, — hogy időlegesen menedéket nyújtsanak Palesztina a zsidó menekültek számára.

A zsidó delegátusok vették át a szót. Kijelentették, hogy a bevándorlás és a kisebbségi status kérdésében nem tehetnek semmilyen engedélyt. Rámutattak a zsidó nép történelmi jogaira és kifejtették, hogy a zsidó tömegek számára történelmüknek és tragikus orájában a legnagyobb vigasz a Palesztinával való együtvé tartozás tudata.

Az arab államok delegátusai erre kijelentették, hogy Palesztina sorsának kulcsa az ország többségének a kezébe kell legyen. Különösen azt a jogot kell megadni ennek a többségnek, hogy a bevándorlás ügyében döntsön. Ezután a „cionista tendenciák” ellen foglaltak állást, azon interpretáció ellen, amely a zsidó nemzeti otthon fogalmát zsidó nemzeti államnak értelmezi.

Ezen a ponton be is fejeződött az első vita. A tárgyalást pénteken folytatták. Péntek délután már köztudomású volt, hogy a közvetlen zsidó-arab tárgyalások semmiképpen sem szolgálnak alapul valamelyes meg egyezésre és nem várható e tárgyalásoktól a helyzet megváltozása.

Lengyelország

A LENGYELORSZÁGI ZSIDÓ GYERMEKEK KIÁLTIVÁNYA: „NYISSÁTOK MEG PALESZTINA KAPUIT A MENEKÜLT GYERMEKEI SZÁMÁRA.” A varsói Javne-iskolák több, mint ezer növendéke gyűlt össze a napokban a varsói zsidó hitközség nagyertermében, hogy tüntessenek a jelszó mellett: „Nyissátok meg Palesztina kapuit a zsidó gyermekek számára!” Az emelvény és a terem falai bibliai felirásokkal voltak tele tüzdelve, idézetekkel, amelyek Palesztina és a zsidó nép megváltásáról szólnak. A manifesztáció közvetlenül a gyermekek kívánására történt.

Maurice Meisel, a varsói zsidó hitközség elnöke, üdvözölte a gyermekeket, majd dr. Kahána és Jaffe szerkesztő intézkedett beszédet a gyermekekhez és közölték velük, hogy a palesztinai zsidó ifjúság körében is hasonló mozgalom indult meg a menekült gyermekek megmentése érdekében.

— Amidon Jeremiás próféta — mondotta Jaffe — utban volt Erec Jiszraeiból a számlizetésbe és követte az elűzöttek lábnyomait, megsejtozta az elűzött gyermekek nyomait, valahányszor rájuk bukkant.

Ezután a gyermekek beszéltek és minden

gyermek-szónok azzal fejezte be beszédét, hogy „nyissátok meg Palesztina kapuit a menekült gyermekek számára!”

A gyermek-meeting táviratot intézett az angol kormányhoz, amelynek szövege ugyanazzal a jelszóval végződik.

Hasonló manifesztációk voltak Lengyelország többi városában is.

Csehszlovákia

A CSEH LAPOK LANGER ÖRNAGY ELBOCSÁTÁSÁRÓL. Jelentette az Új Kelet, hogy a csehszlovák hadseregből eltávolították a magasrangú zsidó tisztet oly módon, hogy nyugdíjaztatásuk kérésére szólították fel őket. Közülük van dr. Frantisek Langer őrnagy, az egészségügyi szolgálat egyik vezetője, aki mint drámaíró is nagy hírnévre tett szert. Egyes cseh lapok ezzel kapcsolatosan sajnálatukat fejezik ki afelől, hogy a cseh hadseregnek ez a kiváló tisztje és az irodalomnak e jelesége is elmerül abban a hullámban, amelyet az új era indított el és emlékeztetnek arra, hogy Langer valamikor a cseh légió soraiban harcolt.

DR. SIGISMUND BLAU HALÁLA. A napokban hunyt el Prágában, hatvankét éves korában, a Prager Tageblatt éveken át volt főszerkesztője, dr. Sigismund Blau. Elsőrangú publicista volt és az ő irányítása alatt lendült fel a Prager Tageblatt és vezető helyet töltött be a csehszlovákiai közéletben mindaddig, amíg be nem hatolt a német fajpolitika a cseh köztársaságba is. 1937-ben a lap tulajdonosai engedelmény akartak tenni német olvasóknak azáltal, hogy elbocsátják a zsidó főszerkesztőt, dr. Blaut. A szerkesz-

Svédország

Zsidó vita a svéd parlamentben

Az a javaslat, hogy az állami költségvetésből 500 ezer svéd koronát a menekültek segélyezésére fordítsanak, nagy vitára adott okot a svéd országgyűlésben a zsidókérdés kapcsán. A jobboldaliak és a paraszt szövetség képviselői kifogást emeltek a menekültek Svédországban való szakmai kiképzése ellen, mégpedig abból az aggodalomból kiindulva, hogy a Svédországban kiképzett menekültek szivesebben fognak Svédországban maradni, semhogy tovább vándoroljanak.

E jobboldali kifogásokkal szemben Vaugt szociáldemokrata képviselő emelt szót. Neveztek néven a gyermeket, — mondták — vallják be, hogy a jobboldali körök nem akarják, hogy zsidók jöjjenek be az országba. A zsidók azonban hasznos elemet jelentenek minden ország számára. Zsidókérdés voltaképpen nincs is, az antiszemitizmustól megfertőzött államok maguk termelik ki zsidókérdésüket. A zsidó nép története a legtragikusabb népi történelem, a zsidó nép legütődöttebb népe a világtörténelemnek.

Anélkül, hogy bárki fölött is uralkodni akart volna, ez a nép nem akart egyebet, mint hogy békében éljen, hogy nyugalomhoz jusson és hogy ezért otthon teremtse a maga számára Palesztinában az önrendelkezési jog alapján. A politikai és vallási menekültek mindenkor a legértékesebb emberek közül kerültek ki. Mi mindent köszönhet Németország haladása a Hugenották hozzájárulásának! Engedjék-e meg, — mondotta Vaugt képviselő, — hogy Európát egész intelligenciájától megfossszák? Idézte Spanyolország példáját, amely a zsidók kiűzése után teljesen lesüllyedt és emlékeztetett Konstantinápoly felemelkedésére a zsidók bevándorlása után.

Több más szónok csatlakozott Vaugt megállapításaihoz és elítélték az upsalai egyetem diákságának határozatát, amely tiltakozik a menekült diákok felvétele ellen.

Vallen képviselő kijelentette, hogy pártjának fenntartása is kizárólag a zsidók ellen irányulna. Amikor azonban azon kívánságának ad kifejezést, hogy a külföldi zsidókat minél előbb kiutasítsák az országból, nem pártjának nevében beszél, hanem személyes meggyőződésének ad kifejezést. A zsidókérdést nem a jelentéktelen lélekszámú svéd zsidóság alapján kell megítélni. Kétségtelen az, hogy a nagyobb lélekszámú zsidó lakossággal rendelkező országokban mindenhol nyomozták a zsidókérdést. Az államnak nem érdeke, hogy idegen fajúak beengedése által alkalmas talajt teremtsen a szélsőségek izgatásai számára. Elég sajnos az, hogy a svéd ifjúság még ma is Mózes szemüvegén keresztül kell olvassa nemzeti irodalmát. Kultur szempontból ő antiszemita. A zsidókat elősdi elemnek tartja. Az ázsiai faj temperamentuma sohasem fog tudni megegyezni a svéd néptessel.

Vallen beszéde nemcsak a parlamentben,

tőség más zsidó tagjait is elbocsátották, de ez a személyi változás távolról sem volt hasznára a lapnak.

Dr. Blau levonta akkor a konzekvenciákat: elszakadt az asszimilációs zsidó politika irányvonalától, amelynek évtizedeken át volt a szószólója, a cionizmushoz szegődött és a Keren Hajeszod érdekében több utat tett Európában.

Németország

AZ UTOLSÓ VAGYONDEZMSZA: ELVE-SZIK A ZSIDÓK ÉKSZERÉIT ÉS ÉRTEK-TÁRGYAIT. Röviden közölte az Új Kelet a német kormány legutóbbi rendeletét, mely szerint az összes német illetőségű és hontalan zsidók két héten belül be kell szolgáltatniuk arany, ezüst és platina ékszereiket és ékköveiket. A beszolgáltatásnál joguk van bizonyos hátrétre a birodalmi gazdasági minisztérium utasításai alapján.

Ez a rendelet a németországi zsidó vagyonok utolsó maradványának elkobzását jelenti, miután az erőszakos árjásítások és a milliárdos vagyondezmsza oly mély nyomorba taszította a németországi zsidókat, amire eddig még nem volt példa. Sok család számára a megmaradt ékszerek jelentették az egyetlen vagyonot. Nem kétséges az sem, hogy a birodalmi gazdasági minisztérium utasításai jóval a valódi értéken alul fogják felbecsülni a beszolgáltatott értéktárgyakat. A részleteket aranyra, hogy egyáltalán kaptak-e készpénzt az értéktárgyakért, vagy pedig adóttartozás törlesztése fejében, vagy más adósság fedezésére cimen fogják-e elkönyvelni az ékszereket, még nem ismeretesek.

de az egész svéd sajtóban és közvéleményben nagy visszataszítást keltett. Höglunk képviselő az általa szerkesztett „Szociáldemokrata” című lapban kijelenti, hogy Vallen beszédevel az antiszemitizmus elsősorban vonult be a svéd parlamentbe. Vallen fel fogása távol áll a svéd nép lelkiétől, valószínűnek tartja, hogy ez az ember nem is svéd. A parlamentben a jobboldal vezére megtagadta a közösséget Vallengel és az antiszemitizmust „szellemi pestisnek” nevezte.

A javaslatot ezután 130 szavazattal 50 ellenében elfogadták. A kormány, hogy eloszlassa a közvélemény félelmét az ország emigránsoktól való beözönlésétől, közölte az országban tartózkodó külföldiek számát. Eszerint Svédországban 13 ezer külföldi él, akik közül legfeljebb négyezer tekinthető emigránsnak. A külföldiek között csak három ezer zsidó van. A nagyipar körében lebonyolított anket azt bizonyította, hogy a zsidó bevándorlók nagy hasznokat hoztak a svéd iparnak, új ipari ágakat teremtettek.

Emigránsok, menekültek

A DANZIGI ZSIDÓKAT KONCENTRÁCIÓS TÁBORBA ZARJAK, AHOL KÉNYSZERMUNKÁRA KÖTELEZZIK ÖKET. A legutóbbi napokban megdöbbenő jelentések számolnak be a szabadvárosban élő zsidók sorsáról. Ezek a jelentések a következőkben foglalhatók össze:

A még Danzigban élő ötezer zsidó élet-sorsában új fejezet kezdődött meg. A danzigi szenátus elhatározta, hogy kényszermunkára kötelezi a zsidókat a Danzig és Kelet-Poroszország között megépítendő autótú munkálatainál, valamint más nehéz munkálatoknál. E célból az összes férfiakat, asszonyaikkal és gyermekeikkel egyetemben az autótú mentén felállítandó koncentrációs táborokba zárják. Még nem ismeretes azonban, hogy az internálás egyszerűen és tömegesen, vagy pedig lassu folyamatban fog megtörténni.

A danzigi kormányzat zsidó politikájának ezen újabb fordulatát azzal magyarázzák, hogy az előbbi terv, amely az összes zsidók rövid időn belül megtörténné kiűzését célozta, kivihetlensége folytán megbukott. A hajótársaságok visszautasították részvételüket ebben az evakuációs tevékenységben és megmagyarázták a földrajzi nem ismerő néci-vezetőknél, hogy nem létezik a világon egyetlen olyan ország, vagy kikötő, amely megengedné ilyen nagyszámú zsidó partraszállítást. A danzigi szenátus még az elmúlt év decemberében felszólította a szabadváros hitközségét a zsidó lakosság evakuálásának előkészítésére. Ekkor a hitközség vezetői Londonba és több más európai fővárosba utaztak, hogy a jelentős zsidó szervezettel a helyzetet megtanácskozzák. A danzigi szenátusnak azonban ez az eljárás túl hosszadalmasnak tűnt s ekkor kijelölték azt a dátumot, amikor is az első ezer zsidóból

álló transzportnak el kellett volna hagyni a szabad város területét. A terminus nem volt betartható és kénytelenek voltak újabb haladékat adni. Közben azonban mindent megtettek, hogy a danzigi zsidóságot úgy anyagiilag, mint lelkileg teljesen tönkretegyék. Kényszerítették a zsidókat, hogy nevésséges összegeikért átadják vagyonukat „árjáltnak” és még ezekből az összegekből is kisebb részeket visszatartottak az ugynevezett evakuációs alap számára. Az „evakuálás”-ra itélt zsidókat megfosztották utolsó megélhetési lehetőségeiktől, hogy ezáltal is sietessék kivándorlásukat. Kényszerítették továbbá a zsidókat, hogy lakásaikat január elsejére felmondják, az otthon nélkül maradtakat pedig egy hatóságilag lefoglalt zsidó sportklub helyiségeiben szállásolták el. Jelenleg körülbelül ezer zsidó lakik egy szűk kiubhelyiségben.

Bár a danzigi zsidók az embertelen bánásmód ellenére sem tudtak kivándorolni, a danzigi szenátus most elhatározta, hogy a kivándorlás idejéig a danzigi zsidókat koncentrációs táborba fogja internálni, ahol őket kényszermunkára kötelezzik. A kormányzat politikája a zsidókat páriákká alacsonyítja le, akik elő fogják segíteni a danzigi szenátus által a német birodalmi kormányzattal egyetemben elhatározott építkezési program keresztülvitelét. Ezekért a munkálatokért a zsidóknak semmilyen fizetést nem adnak.

MENEKÜLTÉK LETELEPÍTÉSE ANGOL GUYANÁBAN.

Macdonald gyarmattügyi miniszter az angol Guyanába küldött vizsgálóbizottság ezer fontos költségelőirányzatának tárgyalása alkalmából nyilatkozott az alsóházban a menekültek letelepítését illetően ezen a kolónián. „Ismerjük — mondotta a gyarmattügyi miniszter — a kelet-európai menekültek kérdésének súlyosságát. Az angol kormány a legnagyobb erőfeszítésekkel igyekszik a Birodalom területén megoldást lehetőségeket találni erre a kérdésre. Angol-Guyana, úgy látszik, hogy teljesíti az ehhez szükséges előfeltételeket. Eppen ezért a most induló vizsgálóbizottsággal a kormány a legszorosabban együttműködik. Elhatároztuk, hogy a Roosevelt elnök által kiküldött bizottságba mi is benevezünk két szakértőt. A szakértők költségeinek fedezésére ezer fontot irányoztunk elő. A bizottság két angol tagja már február 4-én elutazott Newyorkba és 14-én megérkezett Angol-Guyanába. A kormány nagy érdeklődéssel tekint a bizottság munkájára és az általa betervezendő jelentés elé. Remélem, hogy már néhány hét múlva módunkban fog állani gyakorlati elhatározásokat hozni ez ügyben. Amennyiben szükségesnek mutatkozik majd ideiglenes jelentés megtevéle, javaslatot fogunk erre vonatkozólag tenni a bizottságnak.”

A gyarmattügyi miniszter kijelentései után Creech Jones és James de Rothschild alsóházi tagok a nyugatindiai lakosságnak az Angol-Guyana tervvel kapcsolatos szükségleteiről beszéltek.

LORD READING A COUNCIL FOR GERMAN JEWRY UJ ELNÖKE.

A Council for German Jewry Lord Readinget választotta meg a lemondott Lord Samuel helyébe elnöknek. A tanács tagjai sajnálatukat fejezték ki Lord Samuel távozásá miatt és felkérték őt a diszelnöki tisztség vállalására. Bucsubeszédeiben Samuel elmondta, hogy „a tanács megalakulásának idején három hónapos időtartamra vette át a Council elnökségét azzal, hogy ezen idő alatt előnyben részesítse ezt a munkát, minden más tevékenységénél. Azóta három év telt el. Több-ször gondoltam lemondásra, mert más elfoglaltságaim erősen igénybe vettek. Azonban a minduntalan fellépő újabb nehézségek megakadályozták elhatározásom keresztülvételében. Most azonban úgy érzem, hogy lemondásomat a Council a mű károsodásának veszélye nélkül elfogadhatja.”

HIVATALOS JELENTESEK SZERINT

1933 ÓTA 240 EZER ZSIDÓ VANDOROLT KI NEMETORSZÁGBÓL, EZEK KÖZÜL 100.000 AZ UTÓBBI HÁROM HÓNAPBAN.

Február 25-én nyilvánosságra hoztak Berlinben egy a külföldnek szánt összefoglaló hivatalos statisztikát a németországi zsidók kivándorlásáról. Eszerint az 1933-as esztendő pogromhónapjai óta egészen a novemberi zsidóüldözöttségéig 240 ezer zsidó hagyta el Németországot, ezek közül 100 ezer az utolsó három hónapban. A jelentés a kivándorlás legfőbb országainak Palesztinát, az Egyesült Államokat, a délafrikai államokat, Angliát, Franciaországot, Hollandiát, Svájcot és Kínát említi fel.

ÚJABB PÉNZSZÁTS A SZUDÉTAVIDÉK KIVÁNDORLÓI KÖZÖTT.

Miután több hétig lehetetlen volt a szudétavidék kivándorlóinak számára devizákat szerezni, most újból megengedték a pénztranszfert. Az Egyesült Államokban minden anyagi eszközök nélkül álló kivándorlóknak 200 fontot bocsát rendelkezésére.

HIREK

— **Időjárásjelentés.** A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint mára a következő időjárás várható: Emelkedő légnyomás, váltakozó felhőzet, többnyire derült ég, enyhé keleti és északkeleti légáramlás. Hőszültyés, éjjeli általános fagy.

— **Az angol uralkodópár előtt játszott a „Comédie Française”** Londonban vendégszerplő társulata. Londonból jelentik: A Comédie Française társulata tegnap este az angol uralkodópár előtt játszott, akiket a színházban Corbin francia nagykövet és más előkelőségek fogadtak.

— **Felakasztotta magát egy csernovici kereskedő, mert fiait ausztriai koncentrációs táborban sanyalónak.** Csernovicból jelentik: Adolf Kligmann 59 éves kereskedő felakasztotta magát házában padlásán. Tettét azért követte el, mert két fia Bécs mellett koncentrációs táborban sanyalónak. Kligmannnak egy lánya is német koncentrációs táborban volt, de sikerült onnan külföldre szöknie.

— **Borzalmas orkán pusztított Indiában.** Kalkuttából jelentik: Indiában borzalmas orkán pusztított el több falvat, Carbanga körzetében, Bihar tartományban. Huszont ember életét vesztette, a vetés tönkrement.

— **Ez is haj.** Londonból jelentik: Az angol hadsereg ujoncozásai gondolai, problémái között külön gondot jelent a testőrök kiválóitása. A testőrök világszerte a hadsereg legmagasabb emberei és Angliában, ahol három testőrgyalogezred is van, különösen magas legények szolgálnak. Még magasabb teszi az angol testőröket a félméteres medvebőr kucsma, amelyet skarlátvörös uniformisukhoz viselnek. Most a Newcastle-on-Tyneben felállított toborzó irodában jelentkezett egy 26 éves fiatal ember, aki igazán eleget tesz minden követelménynek. Cipő nélkül 195 cm magas az ujonc, akit boldogan felvettek a testőrség tagjai közé. A toborzó bizottság nyomban vonatra rakta a magas embert, hogy örüljenek neki Londonban. A 195 cm. magas Christopher Edwards megjelenése a londoni testőrlaktanyában általános megdöbbenést keltett. Kiderült hogy egyenruhába öltöztetve, a medvebőr kucsával a fején az új testőr 2.40 m. magas, tehát nem fér be egyetlen angol őrházba sem. Most a parancsnokság a legnagyobb zavarban van, hogy mit kezdjenek a tulmagas testőrrel. Vagy kénytelenek lesznek felmenteni Edwardst az őrségállás alól, vagy pedig külön őrházat kell építeni számára.

SZERENCSES

Goldschmidt

SORSJEGYEK.

— **Másfélre itélték a szerelmi felbuzdulásában késlelő torzszentlázslói parasztlégenyűt.** Előre megfontolt gyilkossági kísérlettel vádolt legény szerelmi drámáját tárgyalta ma délelőtt a kolozsvári büntetőtábla Predovicu táblabíró elnöke alatt. A vádirat szerint, Valkai Dezső torzszentlázslói illetőségű, 26 éves kovácssegéd a biharmegyei Rév községben, múlt év júliusában szerelmi bánatában megkéselt a 17 éves Bányai Róza nevezetű falubeli leányt, majd öngyilkosságot kísérelt meg. A gondos orvosi kezelés azonban mindkettőjüket megmentette az életnek. A vizsgálat során a vádlott elmondta, hogy Bányai Rozához még kolozsvári ismeretségük alkalmával keletkezett szerelmi kötődés és feleségül is akarta venni a leányt. Amikor az hazaköltözött Révre, a legény utána utazott. Naponta meglátogatta, de elkeseredetten kellett tapasztalnia, hogy kis idő múlva a leány mindinkább elhidegül irányában. Ezér napirenden voltak közöttük a veszekedések. A kérdéses napon a legény újból felkereste a leányt, akivel előző nap összeveszett. A legény kérlelni kezdte a kucorica fejtéssel elfoglalt leányt, de az rá se hederített. Elfűlötti elkeseredésében előrántotta zsebkését és többször mellbe szurta a leányt, akinek sikoltozására berohantak a szomszédos szobában tartózkodó hozzátartozók. Még mielőtt sikerült volna közelébe jutni, Valkai az asztalon talált hatalmas konyhakést öngyilkossági szándékkal maga ellen fordította. Súlyos sebeikkel hónapokig őrizték a kórházi ágyat. A leány a vádlottal egybehangzóan mesélte el a dráma lefolyását, elhidegülésének okát azzal magyarázta, hogy a legény más leányoknak is udvarolt. A tanúhallgatások befejeztével a tábla rövid tanácskozás után, az enyhítő körülmények figyelembevételével, egy év és 6 hónapi fogságra ítélte a vádlottat, lezárt börtönében a vizsgálati fogságban eltöltött négy hónapi időt.

— **JAVUL MIRON CRISTEA PATRIARCA-MINISZTERELNŐK ALLAPOTA.** Bucurestiből jelentik: A patriárkiára tegnap este híradás érkezett, hogy Miron Cristea patriárka-miniszterelnököt tegnap megvizsgálta Charles Laubry szív-spezialista és Altaceanu dr. kezelőorvosa, akik további pihenőt írtak elő számára. Egyéb két a patriárka állapota javulóban van.

— **Kabátot lopott a volt szikasztó vasuti pénztárnok.** Bucurestiből jelentik: Alexandru Marinescut, az északi pályaudvar volt pénztárnok, akit ezelőtt néhány évvel börtönbüntetésre ítélték, egy millió lej elsikkasztása miatt, tegnap tettenérték, amikor a törvényszék folyósójáról elloptott télikabátot akart eladni.

— **A tübbe esett egy három éves gyermek.** Bucurestiből jelentik: A Cupasului ucca 14 számú házban egy három éves gyermek tübbe esett és súlyos égési sebeket szenvedett. Nevelőanyja, Ecaterina Pandelescu, gondatlanságának tudatában idegességet kapott.

— **Nemhivatalos forrás adta hírül, hogy román állampolgárok nem lehetnek külföldi követéségek szolgálatában.** Bucurestiből jelentik: Azok a hírek, amelyek szerint a külföldi követéségek és konzulátusok szolgálatában álló román polgároknak azonnal ki kell lépniük hivatalukból, nem származnak hivatalos forrásból.

— **Banketten ünnepelte a fővárosi mérnöki testület Ghelmegeanu közmuvelői minisztert.** Bucurestiből jelentik: A mérnöki testület tegnap este az Athéne Palace-ban banketten ünnepelte M. Ghelmegeanu közlekedési és közmuvelői minisztert, a mérnöki kollégium létesítésére és a mérnöki cím használatának rendszabályozására vonatkozó törvényt alkotóját.

— **Háromszázharminc lej jutalom minden elejtett farkasért.** Bucurestiből jelentik: A mezőgazdasági minisztérium 330 lej jutalmat fizet minden elejtett, vagy megmérgezett farkasért. Ebből 300 lej illeti meg a bőr bemutatóját és 30 lej tesz ki a postaköltséget. A fenti összegre igényt tarthatnak mindazok, akik a helyi hatóságoknál friss, ki nem cserzett farkasbort mutatnak be.

— **Kártérítésre kötelezték a craiovai vámtisztviselőit, akik megkárosították az államot.** Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter rendeletet írt alá, amelyben a craiovai vámtisztviselőit, akik 1929-től máig nagyobb összeggel károsították meg az államot, az elmulasztott összegek megtérítésére kötelezi. Az illető tisztviselőknek a törvényes kamatokat is ki kell fizetniük.

— **Örökös szerzői jogdíjak.** Londonból jelentik: Bernard Shawnak tulajdonítják azt a mondást, hogy „a szerzői jognak örökké érvényben kellene maradnia. Nem szeretem Shakespeare-t, mert lenyomja az írói tisztelődíjakat”. Most Bernard Shaw mondását feleleveníti Gunn Gwennet, aki egy lépéssel még tovább is megy, a régi klasszikusok után is szerzői jogot akar fizetettetni és ebből az alapból a ma élő írókat és művészeket akarja támogatni. A mostani törvények értelmében a szerzői jog védelme alá esik minden írói és művészi alkotás a szerző életében és halála után ötven esztendőig. Huszontöt évvel a szerző halála után bárki újból kiadhatja a műveit, de tíz százalék szerzői jogdíjat kell fizetnie az író törvényes örökösének. Gunn Gwennet ezt elégtelennek tartja és azt kívánja, hogy a szerzői jog védelme alól felszabaduló művek után örökké 10 százalékos jogdíjat kelljen fizetni és ebből nemzeti alapot kell létesíteni az irodalom és a művészet támogatására. Gwennet példaképpen felhívja, hogy ha Shakespeare halála óta érvényben lenne ez a rendszer, egyedül Shakespeare jogdíjaiból Anglia minden városában állami színházat és állami operaházat lehetett volna építeni és fenntartani. Felhozta példának azt is, hogy egy nagy angol kiadó vállalat ezer klasszikus művet adott ki. Huszmillió példányban kelték el ezek a könyvek és a 10 százalékos jogdíjából több ezer fontot lehetett volna az élő irodalom és művészet támogatására fordítani. Az angol írók és művészek nagy lelkesedéssel fogadják a tervet és lépéseket fognak tenni, hogy a parlament törvényt hozzon erre a szerzői jog kiterjesztéséről és ezt nemzetközi vonatkozásokban is elfogadtassa.

A legjobb, könnyű módszer (Nágai) szerint

szabni tanítunk

vidékiekkel mindennapos foglalkozás, állandó esti kurzusok.

Szakmai átképzősöknek jutányos ár

Ugyanott 2-3 varmi akaró tanulót is felveszünk. Vidékiek érdeklődésére azonnal válaszolunk. Cím: R. BECSKY női divatszalon CLUJ, Str. Memorandului 2. Etaj I. usa 6.

— **A kolozsvári rádióadóállomás ügye.** Megirtuk annakidején, hogy mozgalom indult meg Kolozsváron egy kolozsvári rádióadó létesítésére vonatkozólag. Az ügyben a város és a rádiótársaság között tárgyalások is kezdődtek, amelyek félbeszakadtak. Marinescu egyetemi tanár, az Acțiune Patriotică egyesület elnöke, kihallgatásán volt most dr. Tataru Coriolan királyi helytartónál, akit arra kért, hogy támogassa a kolozsvári rádióadó létesítésére vonatkozó mozgalmat. A királyi helytartó ezt meg is ígérte és arra is ígéretet tett, hogy Szamos-tartomány és Kolozsvár város jelentékeny anyagi támogatással és szükséges helyiséggel áll majd rendelkezésére a kolozsvári rádióadóknak. Valószínű, hogy ezután rövidesen felállítják a kolozsvári rádióadó állomást is.

Nagyvárad és Biharmegye egyetlen zsidó ortopéd- és gyermekcípő specialistája

Kohn István

belvárosi cipőszalon Oradea, Parcul Traian 1. Dr. Balláné kalapszalonnal mellette.

— **ALKOTMÁNYOSNAK MINŐSÍTETTE A SEMMITŐSZÉK AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGI REVIZIÓRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYT.** Bucurestiből jelentik: A semmitőszék egyesített tanácsa érdekes ügyet tárgyalt. Az állampolgársági revizióról szóló törvényt és a végrehajtási utasítást megtámadták alkotmányellenesség címén, azzal az indokolással, hogy ellenmondásban van az 1923. évi alkotmány 17. és 137. szakaszával, valamint az új alkotmány 16. és 98. szakaszával. A semmitőszék egyesített tanácsa teljes egyetértésben Viforeanu semmitőszéki főügyessel, alkotmányosnak ismerte el az állampolgársági revizióról szóló rendelet törvényt és visszautasította az ellene irányuló keresetet.

— **Eljegyzés.** Strohli Dorika Sighet és Káhn Lajos Cluj jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Befejeződtek a német-magyar gazdasági tárgyalások.** Budapestről jelentik: A német-magyar tárgyalások, amelyek célja a két ország közötti gazdasági viszony rendszabályozása, csütörtökön este befejeződtek. A meg egyezés értelmében növelni fogják a két ország közötti csereforgalmat.

— **Újabb autógázolás Kolozsváron.** Pénteken délben a városkíza épülete előtt a 425. Cluj jelzésű taxi, amelyet Balogh Béla tulajdonos-sófor vezetett, elütötte Mihai Iosif 63 éves nyugdíjast, aki fején, lábán és hátán súlyosabb természetű sérüléseket szenvedett. Mihait a gázoló gépkocsi felvette és beszállította a Református Kórházba. A rendőrség a forgalmi baleset ügyében bevezette a vizsgálatot.

— **Rövidesen felállítják Bucurestiben Mesztrovi I. Károly királyról és Ferdinánd királyról készített szobrait.** Bucurestiből jelentik: Mesztrovi jugoszláv szobrász gigantikus méretű műveit, rövidesen felállítják a fővárosban. I. Károly király szobrát a Palota-téren, Ferdinánd királyét pedig a Victoriei-téren állítják fel.

— **Házasság.** Weisz Eteleka Piscolt és Léb Samu Iclod március 12-én tartják esküvőjüket Valea lui Mihai-on, a Rosenbaum vendéglőben.

— **Ügyvédi hír.** Dr. Schwartz Vilmos ügyvéd irodáját áthelyezte Calea Regele Ferdinand 22. szám alá. I. emelet. Telefon 20-66.

— **Izsák Slomo előadása Tg.-Muresen.** A Zsidó Nemzeti Szövetség tg.-muresi helyi csoportja f. hó 7-ikén, kedden este 9 órakor az Avoda Klubban tartandó kultúrleadásán Izsák Slomo „Mindig cionizmus” címmel fog előadást tartani. Belépés díjtalan. Érdeklődőket szívesen lát a ZS. N. Sz. helyi csoportja.

— **Hitler zeneestélyt adott a német gazdasági élet vezetői részére.** Berlinből jelentik: Hitler csütörtökön zeneestélyen fogadta a német gazdasági élet vezető személyiségeit. Neves énekesek és énekesnők állottak a téli segélyakció szolgálatába. A meghívottak 2 millió márkát ajándékoztak a segélyakcióra. Ebben az évben egyébként a tavalyi összegnek a kétszerese gyűlt össze.

— **Tíz évre itélték Dornescu Elizt.** Bucurestiből jelentik: Tegnap ítéletet hozott a büntetőtábla Dornescu Eliz ügyében, aki, mint megirtuk, annakidején, négy revolverlövéllyel megölte a bucaresti törvényszék folyosóján Urleteanu mérnököt, akivel hosszú időn át együttélt. Urleteanu elhagyta Dornescu Elizt, aki milliók kártérítési keresetet indított ellene. A bíróság a keresetet elutasította. Amikor kijötték a tárgyalóteremből, Dornescu Eliz pénzt kért a férfitől, aki elutasította. Dornescu Eliz ekkor lelőtte a mérnököt. A bíróság 10 évi börtönre ítélte a szerelmi dráma hősnőjét.

EGYESÜLETI ÉLET

— **Oneg Sabbat a ciuji Násé Mizrachiban.** A Násé Mizrach ezuton meghívja t. tagjait f. hó 4-én szombat délután 4 órakor a Zs. N. Sz. helyiségében Str. Memorandului 13. alatt tartandó Oneg-Sabbatra, melynek keretében Ráv Klein Eljáhu a Sétel és a Purim jelentőségéről tart előadást, míg Márk Mendelné a Szidrából olvas fel. A kiváló előadókra való tekintettel is minél nagyobb számban való megjelenést kéri a vezetőség. Házi asszonyok: özv. Rubin Sándorné és Kepecs Samuné.

— **Nagyszabású teadélutánt rendez a Cristal Palace vasárnap délután 5 órai kezdettel a Haggibbor és a Nögyelet javára.** Ezuttal is a zországozhíri Mony-jazz zenekar szórakoztatja a közönséget. Ha egy kellemes délutánt akar magának szerezni, úgy feltétlenül jöjjön el a Cristal Palaceba. Külön meghívók nem lesznek kibocsátva.

— **Wizo táncestély.** A kolozsvári Wizo-csoport március 8-án este 9 órai kezdettel a Concordia klub helyiségében purimi táncestélyt rendez. Az estély sikere érdekében nagyszámú hölgygárda tevékenykedik. Mint-hogy külön meghívót nem bocsátanak ki, a Wizo ezuton hívja meg Kolozsvár zsidó társadalmát ezen hangulatosnak ígérkező estélyre.

SZERENCSES

Goldschmidt

SORSJEGYEK.

— **Klein Armand Szatmár körzet titkárnak bucsuztatása és Mihály Aladár beiktatása.** A szatmári cionista ifjuság iniciatívájából igen jól megrendezett bucsuestély volt a Noar Hacioni otthonában Klein Armand tisztelőre, akit Temesvárra, a Keren Hayesod Központjához helyeztek, ahol egyidejűleg az új körzeti titkár, Mihály Aladár avatták fel. Előbb az ifjuság részéről Fuchs Jicchak (Noar Hacioni, Friedmann Mátvás (Habonim), Horovitz Mose (Mizrach), Spiegel David (Dor Chadas), Abraham Efraim (Boger Hanoar Hacioni) bucsuztatták a Temesvárra helyezett titkárt és üdvözölték az új titkárt. Utána Kugler Zsigmond az alapok nevében, dr. Schwartz Lajos, mint a körzeti elnök és dr. Jordán Viktor az érdeélyi Zs. N. Sz. társelnöke, bucsuztatták meleg szavakban az eltávozó Klein Armandot és üdvözölték Mihály Aladár körzet-titkárát kinevezésében. Meghatottan szólalt fel Klein Armand, megköszönve a jókívánásokat és üdvözöléseket az új kinevezése alkalmából. Mihály Aladár szintén megköszönte a meleg fogadtatást, melyben részesítették, mint körzeti titkárt és ígérte, hogy minden erejével azon fog fáradozni, hogy tovább fejlessze a Klein Armand által eddig is szépen kiépített körzetet. A Hatikva és Techezakna éneklésével véget ért a szép ünnepély, melynek megrendezéséért Weinberger Cipora (Noar Hacioni chaluca) fáradozott.

— **Halmiban reorganizálódott a Zs. N. Sz. helyi csoportja és Mizrahi Ifjuság szervezete.** A halmi ifjuság meghívására Aladár körzeti titkár szombatra ellátogatott oda. Péntek este az ifjuságnak Oneg Sabbat keretén belül is szombat este, ahol már a felnőttek is nagyobb számban vettek részt, meetingen beszélt és mindkét alkalommal az ifjuság nagy hivatására mutatott rá, valamint arra a nagy feladatra, amely a zsidó népre hárul az utóbbi időben. Reorganizálta a ZsNSZ-et, melynek élére Weisz Eugen, Mandel Sándor, dr. Herskovits Lajos, Mermelstein József kerültek. A Mizrahi ifjuság elnöke Mandel Hermann. Gondnokok: Berger Emanuel és Róth József. KKL- és sékelbiztos: Friedmann Károly, helyettese Weisz Olga. Bizottsági tagok: Stark Aron, Zichermann Izidor, Mandel Hermann, Hiter Béla, Jeremiás Adolf. Minden remény megvan arra, hogy az új vezetőség szép munkát fog kifejtteni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

— **Sportvonat Budapest.** Tegnap információnk kiegészítésétől közöljük, hogy zsidók a sportvonaton egyéni utlevéllel — ha nincs is vizumuk, utazhatnak, — csupán a kollektív utlevélbe nem vehetők fel.

— **Nem állítják bíróság elé Schuschniggot.** Bécsből jelentik: Az Havas távirati iroda jelentése szerint osztrák körökben úgy tudják, hogy a német kormány lemondott arról, hogy Schuschnigg volt kancellárt bíróság elé állítsa.

Rassay Károly hatalmas filippikája a zsidótörvény ellen

„A fajelmélet mitosza szétfoszlik a tudomány fényénél”

Budapest, március 3. A magyar parlament csütörtök délutáni ülésén Rassay Károly hatalmas beszédet mondott a zsidótörvény ellen. Rövid távirati tudósítás alapján már közöltük tegnapi számunkban Rassay beszédének lényeges mozzanatát.

Az alábbiakban a nagy vokalú beszéd főbb fejezeteit adjuk:

— Emlékezzünk arra, hogy Imrédy volt miniszterelnök ur az első zsidótörvény tárgyalásánál a képviselőház bizottsági tárgyalása során beszédet mondott, amelyben megnyugtanni igyekezett az aggó közvéleményt, hogy ennek a javaslatnak káros gazdasági következményei nem lesznek. Már mint közgazdasági miniszter is hangzott az az óriási érdek, amely ahhoz fűződik, hogy ezt a javaslatot gyorsan letárgyalják és levegycsúszó napirendjéről. Ilyen előzmények után lett meg az első zsidótörvény, az 1938. XV. t. c. Megkezdődött a végrehajtás. A törvény rendelkezései értelmében a végrehajtás kezdő időpontja tulajdonképpen 1938. december 31-ike volt és 1939. február 15-ig kellett a vállalatoknak bejelenteniük a tett intézkedéseket, amelyeket az ellenőrző kormánybiztos elrendelt. Milyen alapon lehet tehát azt állítani, hogy a törvény a végre-

hajtás során nem bizonyult kielégítőnek, hogy nem volt megnyugtató, vagy eléggé átfogó, hiszen csak most fog kiderülni, hogy ez a törvény tulajdonképpen elérte-e célját? Hogy elérte-e a célját? — erre csak egy bizonyítékot hozok fel. Méltóztassék figyelemmel kísérni a *napilapok hírdetési rovatait. Ezekben a rovatokban a keresztény alkalmazottak iránt olyan mértékben nyilvánul meg a kereslet, hogy már a cipészületek kifutó, tanonc keresésénél is megkövetelik, hogy öskeresztény legyen és azt igazolja.*

1938. szeptember 6-án Kaposvárott Imrédy Béla volt miniszterelnök ur volt a nagy szónok és ebben a beszédében nyilatkozott, hogy az 1938. XV. törvény-cikkkel és annak végrehajtásával ennek a kérdésnek jogi szabályozása lezárult. És mi történt hat hét, vagy két hónap múlva? Ugyancsak Imrédy Béla volt miniszterelnök ur teljes erővel bedobta ezt a kérdést a magyar közéletbe és egész társadalmi, valamint politikai életünknek centrális problémájává tette. (Ugy van! Ugy van! — a szélső baloldalon.)

Buchinger Manó: Akkor még azt hitte, hogy a Geburtsschein rendben van.

Az ifjuság elhelyezése helyett fajháboru

Amíg az első törvényben egy pozitív gondolatot akart a törvényhozás megvalósítani — ismétlem, ha általam nem helyeselt eszközökkel is — a keresztény ifjuság az elhelyezését, addig a volt miniszterelnök ur agitációjában és javaslatában ez a gondolat már teljesen elsikkadt. Itt már nem arról van szó, hogy a zsidóság gazdasági pozícióját kell még fokozottabban mértékben korlátozni, itt bántó, sértő formában fajháboru indult meg a magyarországi zsidóvállalású állampolgárok ellen. (Ugy van! Ugy van! — a baloldalon.)

Rupert Rezső: Sőt saját vére ellen.

„Es ezektől reszketett Róma” — Mikor a belügyminiszter szabad kezet kapott és fellépett a szélsőséges elemek ellen, nem forradalom és nem nyugtalanság keletkezett, mint ahogy hirdették, hanem ellenkezőleg, megnyugvás és fellélegzés.

— Ha ellenzéki álláspontom nem kötött volna meg abban az irányban, hogy egy másik ellenzéki mozgalom feloszlását helyeselném, azt kellett volna mondanom a tegnapi komikus jelenet láttán: „Es ezektől reszketett Róma!”

— Ahhoz kellett ez a törvényjavaslat, hogy az agitációhoz legyen új jelszó és hogy elfeledve a vállalt kötelezettségeket, a legszélsőbb agitációba hajszolják bele az országot. Ezt nem tudom mással magyarázni, mint a még mindig terpeszkedő agitáció erejével.

Kun Béla: Eckhardt azért fogadta el a javaslatot, mert van zsidókérdés.

Rupert Rezső: Proletárkérdés is van, kétmillió ember éhez az országban!

— Husz év alatt, amióta törvényhozó vagyok, baráti szálak szövődtek köztem és sok tuloldali képviselőtársam között. Eppen ezért tudom, hogy a tuloldal nagy többsége olyan nagy aggodalommal kezeli ezt a javaslatot, mint én. Magánbeszélgetések során nem is tagadják ezt. Mégis, mi az indoka annak, hogy ez a javaslat idekerült? A pártfegyelem, egy szerencsétlen helyzet és az a körülmény, hogy az országgyűlés időtartamának lejártá egy éven belül esedékes. A bizottsági tárgyaláson és a plenáris tárgyaláson is a leglesújtóbb, lehangoltságos látvány az, hogy olyan képviselőtársaim, akik családi szálakkal hozzám vannak kötve a zsidósághoz felmenőkben és lemenőkben, hallgatnak és némán asszisztálnak ehhez a törvényjavaslatához.

Drozdy Győző: Megtagadják saját nagyanyjukat! Gyávák! (Zaj és mozgás a Ház minden oldalán.)

— Önkéntelenül felmerül a kérdés, mit várhatunk és remélhetünk ilyen előzmények és körülmények között ennek a javaslatnak további tárgyalásán? Reménytelen küzdelem ez, amelyet már megalázó intermezzókkal végigszenvedtünk a bizottságban. De ha most mégis felszólalok, annak egyszerű a magyarázata: A miniszterelnök ur bemutatkozó

beszédében a politikus és tudós komolyságával azt mondta, hogy a részletek felett lehet vitázni. Ezt az ő szájából komoly kijelentésnek veszem. De a miniszterelnök ur többit is mondott nyilatkozataiban és visszatért arra, hogy ez a törvényjavaslat súlyos egyéni és súlyos gazdasági következményekkel fog járni. Ezekben a kijelentésekben a felelősségértől áthatott politikus vívódását látom, amely segítséggül hívja egy eléje került probléma megoldásánál a képviselőknek és a nemzetnek a felelősségvételét is. Ez a körülmény kötelességgé teszi, hogy még most, az utolsó pillanatban is én és barátaim a mi meggyőződésünk mellett sikraszálljunk. (Helyeslés a baloldalon és a középén.)

A fajteória csödéje — Tudnia kell végre minden politikusnak, aki megszavazza és minden polgárnak, aki lelkesedik ezért a javaslatért, hogy mi lesz a javaslat következménye. Ezzel tisztában kell lenni, mert enélkül nem vállalhatja senki a felelősséget, sem szavazatáért, sem állásfoglalásáért. En most nem fogok jogegyenlőségről beszélni, nem fogok a vallásszabadság és a lélek szabadságának nagy gondolatáról beszélni, nem fogok tradíciókra és alkotmányjogi problémákra hivatkozni, részben azért, mert ezt a kérdést letárgyaltuk már háromnegyed évvel ezelőtt, részben pedig azért, mert ebben az utolsó pillanatban az emberi érzést akarom felkelteni képviselőtársaimban és a felelősség érzetét felbrazsítani a következmények tekintetében.

— A faji teória, a vérmítosz, nem új és nem is keresztény.

— Nem új azért, mert amióta az emberiség létezik, primitív törzsek nevelésének göggye mindig erre az álláspontra helyezkedett. Nem keresztény ez a teória, mert a kereszténység alapvető gondolatával, a minden ember egyenrangúságának és egyenlőségének elvével áll szemben. Arisztotelesz a görögök védelmében a barbárok kiközösítése és eltiltése érdekében írt. Megállapította Arisztotelesz, hogy a görögök és a barbárok között körülbelül az a különbség, mint az ember és az állat között.

— Arisztotelesz a barbárok közé számította a rómaiakat is, de ez nem akadályozta meg a rómaiakat abban, hogy ugyanezt a teóriát a maguk imperialisztikus céljai érdekében továbbfejlessék. Ez a teória tehát nem új, nem keresztény és nem is tudományos alapon jött létre.

— A modern természettudomány korában megpróbálták ezt a teóriát természettudományi érvekkel alátámasztani, de minden ilyen kísérlet neveltségességre fulladt.

— Előbb koponyamérést próbáltak ki, hosszuféjúeknek és kerekfejúeknek csoportjára akarták osztani az emberiséget. A koponyamérés azonban kellemetlen eredményeket hozott. Kiderült, hogy a koponyamérés alapján a legnobilisabbnak a grönlandi eszkimókat, a hotentottákat és a pápuákat kellene elfogni. (Viharos derűtség a Ház minden oldalán.)

— De még nagyobb baj volt, hogy kiderült, hogy az árja-nemzetek ideálja, legnagyobb államférfiai a koponyamérés alapján rosszabb osztályzatot kaptak. Erre áttértek a vérpróbára, a vérosszetétel vizsgálatára. Felállították a négyes vércsoportot. A tudomány azonban ismét megcáfolta ezt a tudománytalan kísérletet, mert kiderült, hogy a vérsajtvizsgálat alapján az eszkimók mongol fajtájánál és a lengyel zsidóknál vannak a legnagyobb számban olyanok, akiket e teória alapján az elsőrendű fajok osztályába kell sorozni, a magukat privilegizálnak tekintő árja-népeknél pedig a százalékarány alacsony volt. Azt hiszem, hogy a ma élő egyik legkiválóbb tudós, Wells, helyesen állapította meg a faji teóriáról, hogy azok, mint tudományos kísérletek csak arra szolgálnak, hogy igazolni próbálják az emberi hitványságot, utálatosságot és kegyetlenséget.

— Igaz, hogy Wellsnek nem sok reménye lenne arra, hogy itt választópolgár lehessen, mert elkövette azt a hibát, hogy kijelentette: nem tudja, hogy nagyszülei zsidók, vagy kelták voltak-e.

Ne járjon senki az iratok után!

— Mindenki gyanus lesz a választási elnök előtt, aki bárkit felhívhat arra, hogy igazoló okiratokat mutasson be. A jelentkező keresztény választó hiába mondja, hogy ő keresztény, a választási elnök feltételezheti, hogy

az új törvény értelmében szülei vagy egyik-másik nagyszülője miatt zsidónak kell tekinteni.

— Mindezt attól a zsidóságtól kívánják meg, amelyet ugyanakkor kizárnak a megélhetésnek majdnem minden lehetőségéből. Nem azt mondják neki, hogy abban az esetben, ha igazoló okiratokat tudsz felmutatni, akkor teljes jogú állampolgár leszel és ezen az alapon kenyeret kereshetsz, hanem azt mondják neki, hogy szavazatsz, ha kellő utánjárásal és szerencsével meg tudod szerezni a szülőkre és nagyszülőkre vonatkozó okiratokat. En magam azt mondom, ne járjon egyik se utána.

— Ha ez a javaslat törvényerőre emelkedik, akkor inkább ne éljenek választójogukkal, semhogy ilyen alapon legyenek kénytelenek azt a választójogot megszerezni. (Ugy van! Nagy helyeslés a baloldalon.)

A gazdasági következmények — És ez még mind csak a zsidókat közvetlenül érintő hatása a javaslatnak — folytatta Rassay Károly. — Ehhez hozzá kell majd még venni a gazdasági pangás következtében kenyeretelenné vált keresztényeket.

— Már az első törvény hatása alatt a likvidálás gondolata lett urrá a gazdasági életben.

— A várható külföldi visszahatásról lehet azt mondani, hogy ez nem érdekel. De amit megengedhet magának egy nagy ország, azt mi nem engedhetjük meg. Gondoljunk arra, hogy mikor a közelmúlt napokban csatlakoztunk az antikomintern egyezményhez, részben felhívásra, részben szelid nyomásra, mi lett az eredmény.

— A szovjet velünk megszakította a diplomáciai összeköttetést, a nagy államokkal pedig másnap gazdasági szerződést kötött. Intő példa ez, hogy amit nagy ország megkockáztathat, azt kis ország ne próbálja meg.

Rooseveltné egy néger énekesnő miatt szakított az „amerikai forradalom leányaival”

WASHINGTON, március 3. Rooseveltné lemondott az „amerikai forradalom leányai” nevű egyesületben viselt tisztségéről, tiltakozásul azért, hogy az egyesület a tulajdonában levő hangverseny-termet nem akarta átadni Marian Anderson néger énekesnőnek hangverseny céljaira.

Ötvenéves az Eiffel-torony

Párizs, március 3. Március elsején jutott el ötven esztendőn jubileumához Párizs híres és büszke nevezetessége: az Eiffel-torony, amely ma is a föld legmagasabb emlékműve és amely annakidején a párizsi világkiállítás megőrkítése céljából épült fel, nevezetessége és jelentősége azonban messze túljutott a kiállítás megőrkítésének alkalmán.

Az Eiffel-torony építését annakidején nagy felháborodás, társadalmi és sajtóharc előzte meg. Eiffel mérnök tervéről az építészek akként nyilatkoztak, hogy keresztülvihetetlen és a legjobb esetben jöhíszemű tévedés. A művészek éles hangon tiltakoztak „Párizs izléstelen elcsufítása” ellen. Eiffelnek kemény harcot kellett vívnia, amíg végül Párizs város tanácsától megkapta az építési engedélyt.

Az Eiffel-torony két évig épült, 1887—1889 között, hat és félmillió frank költséggel. A beton alapra épített hatalmas alkotás teljes súlya tizmillió kiló, magassága pontosan háromszáz méter, tetőzetéig 1792 lépcsőfok vezet. A gyalogosan való feljutás több, mint félórát vesz igénybe. Hatalmas liftek öt perc alatt viszik fel a látogatót.

Az első emeleten, hatvan méter magasságban, négyezer négyzetméter területen vendéglők vannak, a második emeleten, százhusz méter magasságban, ezerötven négyzetméter területen hivatalos és tudományos célokat szolgáló szobák és élelmiszerüzletek. A harmadik emeleten, kétszázhatvan méter magasságban, kétszázhatvan négyzetméteres erkélyről csodálhatja a turista a térszerteüen eléje terülő francia fővárost és a messze távolokat. Jó időben száznál is több kilométer távolságra is ellátja a toronyból. Az erkély felett óriási üvegburra védi a turistákat az időjárástól. Az erkély középpontjában néhány méterrel magasabb ponton, kisebb lakás van berendezve, ahol Eiffel egy évig lakott és amely ma tudományos célokat szolgál.

Eiffel mérnök a torony kihasználásának huszéves engedélyt ötmillió frankért adta el egy banktrösztnek. A baljósatokkal kísért vállalkozás üzletileg is meghaladott minden számítást, ötven év alatt több, mint tizmillió

ember fordult meg a toronyban.

A nevezetes jubileumot Párizs hatalmas ünnepekkel teszi emlékeztetéssé, mégpedig a nagy turistaévadban, június 23—július 6 között. Az ünnepeket a newyorki világkiállításhoz intézett rádió-üdvözet vezeti be, amelyet Amerika a francia állam ajándékaként, a Szabadság-szoborról viszonz. Toronyhangverseny, torony-bál, toronyhimnusz pályázat és nagy népünnepek teszik nevezetessé a ritka alkalmat.

Iran trónörököse Egyiptomba érkezett

Alexandria, március 3. Iran trónörököse, aki március 15-én házasságot köt Fauzia hercegnővel, Egyiptom királyának hugával, ma reggel Beyrúthból jövet az Egeintan Mahrusa nevű jacht fedélzetén Alexandriába érkezett. A jachtot két cirkáló kísérte el utján. A kikötőbe befutó királyi jachtot az ott horgonyzó angol hajók ágyulósokkal üdvözölték, a kikötői szirénák bugása közepette, míg a királyi palota előtt az egyiptomi tüzérsg tisztelő lövéseket adott le.

Délelőtt fél tizenkettőkor a trónörökös különvonatra szállt és Kairóba utazott. Itt találkozik első ízben Fauzia hercegnővel, akit eddig még nem volt alkalma megismerni.

Könyvkötészeti munkákat izlésesen és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészet

Tulajdonos: MARK LAZAR.

CLUJ, Piața Unirii 9.

ZIÓI
EK

nap informá-
hogy zsidók a
— ha nincs is
án a kollektív

Schuschniggot
távirati iroda
kben egy tud-
mondott arról.
cellárt bíróság

SPORT

Temesvár versenyzői nyerték a Temesvár—Arad sakkversenyt

Arad, március 3. (Az Uj Kelet tud.) A hatvanéves jubileumát ünneplő Aradi Torna Egyesület jubileumi rendezvényei során sakkversenyt rendezett Temesvár és Arad válogatottjai között. Az egyesületi helyiség emeleti nagytermében folyt le az ünnepélyes megnyitás. Dr. Botis Aurel, az ATE elnöke nagyszabású beszéd keretében nyitotta meg a két város első válogatott versenyt, majd a Királyhimnusz elhangzása után megtörtént a résztvevő versenyzők lefényképezése és sorsolása.

Élénk érdeklődés mellett délután 3 órakor vette kezdetét a verseny, melyre a Temesvári Sakk Kör, a Kadima, a Német Sakk Egylet és a TMTE legjobb játékosai jöttek át Agliceriu Remus díszelnök, Veverita Simion elnök és Wratny Róbert ügyvezető elnök vezetésével. Aradról a rendező ATE versenyzőin kívül a Hakoah kitűnő játékosai vettek részt. A végig izgalmas és nívós mérkőzésből a nagyobb rutinnal és az élénkebb sakkélettel rendelkező Temesvár válogatott került ki győztesen 9:6 arányban. A verseny részletes eredményei: Dénes—Tyroler 1:0, Erdélyi—Mózes 1:0, Dániel—Imre 1:0, Zelinsky—Tocalita 1:0, Abrahám I—Nieszi 1:0, Bán—Bilchauer 1:0, Stephan—Bizam 1:0, dr Schubert—Wittenberger 1:0, Abrahám II—Wratny 1:0, Spitzer—Vidor 1:0, Buchnier—Bellay 1:0, Mannheim—Kavetz 1:0, Révész—Agliceriu 1:0, Veverita—Belinszky 1:0, Arnopolus—Márton 1:0. A jósikerűt városközi verseny befejeztével Bodnár József sportigazgató lendületes beszéd kíséretében osztotta ki a győzteseknek a jubileumi érmeiket. A két város válogatott sakkcsapata közelebből Temesváron újra találkozik.

Mi újság a sportvilágban?

Az Unirea Kupa lényegesen kibővített keretekkel startol az idén. Az ifjúsági válogatott futbalcsapatok számára kiírt vándordíjban az idén nem kevesebb, mint 16 kerületi válogatott játszik. Az első két forduló március 19-én és március 26-án lesz. A ki-sorsolt mérkőzések a következők: **Március 19:** Targovist—Bucuresti, Iasi—Chisinau, Cernauti—Braila, Arad—Kolozsvár. **Március 26:** Brassó—Ploesti, Szatmár—Nagyvárad, Resica—Temesvár és Petrozsény—Nagyszében. A pályaválasztó az előírt csapat.

Romániát Luchide Octav képviseli a zürichi KK-közgyűlésen. Luchide, amint azt a fővárosi sajtó írja, atközben kiszáll Budapesten, ahol a magyar hivatalos szervekkel tárgyal a román-magyar válogatott végleges határidejének megállapítása érdekében.

A Haggibbor futballszaksztyálynak keretében megalakult a törpecsapat, amely tizenhat játékost számlál. A törpecsapatot Sternberg Jenő intézőhelyettes szervezte. A törpecsapat tagjai eddig a következők: Riesler II, Teszler, Zukermann, Schmilovits Ottó, Klein Emil, Blau, Hirschhorn III, Mátys Tibor, Friedmann Matyi, Klein Ottó, Salzberger Bubi, Kohn Izsó, Salamon Marcel, Salamon Ottó, Fischer Dudi és Márk Misi. A Haggibbor törpecsapatába jelentkezni lehet még a Haggibbor öltözőben.

2,140.000.000 ember él a földön

Berlin, március 3. A legújabb népszámlálási adatok alapján jelenleg kereken 2 milliárd 140 millió ember él a földön. Ez a szám azt jelenti, hogy ma már a szárazföld minden négyzetkilométerére átlag tizenhat lakos esik. Az emberiség több, mint fele Ázsiában és egy negyede Európában lakik. Európa népsűrűsége 46,5, Ázsiáé 28.

A világ legnagyobb birodalma Nagy-Britannia, területe 35 millió négyzetkilométer, több, mint a szárazföld egynegyede és lakosainak száma 500 millió fölül van, tehát majdnem minden negyedik ember brit alattvaló.

A második helyen Szovjet-Oroszország áll több, mint 22 millió négyzetkilométernyi területével, de lakosság tekintetében csak harmadik, mert a 400 millió lélekszámú Kína megelőzi. Területben roppant gazdag államoknak tekinthetők még az Egyesült Államok, Kína és Brazília, valamint a francia gyarmatbirodalom.

Érdekes jelentés, hogy a milliós városok az utóbbi időben mennyire megszorodtak. Ma már 38 város lakossága haladja meg a milliós lélekszámot és összlakosságuk 90 millió, vagyis az emberiség 4 százaléka ezekben az óriási városokban él.

— Az idén minden reményemet birtokomba vetem. Remélem, jó termés lesz.

— Jó a birtok is, de erősítsd meg a termést meg az

ÁLLAMI SORSJÁTÉK
SORSJEGYÉVEL

MÁRCIUS 15.-én

lesz a 19 Sorsjáték I. osztályának a húzása. Az AURORA elárúsító helyeinél vásárolt sorsjeggyel

MILLIOMOS
LEHET.

AURORA

SORSJEGYÁRUDA ELÁRUSÍTÓ HELYEI

Kereskedelmi Hitelbank R. T.

Cluj, Piata Unirii 20.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

Bizánc

Az utóbbi évek egyik legnagyobb színházi eseménye kétségkívül Herceg Ferenc Bizáncának előadása. Erre a hatalmas műre méltán lehet büszke irodalmunk. Univerzális, mely és tökéletes művészi alkotás a Bizánc, a nagy írónak legnagyobb színműve.

Minden erejét latba vetve, a művészi és technikai eszközök gazdag, bőkezű felhasználásával szolgálja a színház a nagy művet. Hétfőig bezárólag szerepel egyelőre a Bizánc a műsorban.

Az operettegyüttes legközelebbi bemutatója: Bubus

Jövő kedden újabb bemutató lesz a színházban. Vaszary Gábor legújabb zenés vígjátékát, a Bukust adja elő az operettegyüttes, Szécsén Mihály verseivel és Losonczy Dező muzsikájával.

A Bukust a Magyar Színház együttese kö-

zel százszor adta ebben az esztendőben. Páratlanul mulatságos darab a Bubus. Nagyszerű figurák, a jellemek és helyzetek bőséges komikuma jellemzik az új darabot, amelynek témája kissé sikamlós ugyan, de sehohsem sérti a jóízűt.

HETFI MŰSOR:

Szombat délután 5: A szomjas krokodil. (Olcsó helyárakkal.)
Szombat este 9: Bizánc. (Rendés bérlet 27. Irodalmi bérlet 19.)
Vasárnap délután 3: A cigány. (Olcsó helyárakkal.)
Vasárnap délután 6: Bizánc. (Harmadszor.)
Vasárnap este 9: Angyal vettem feleségül.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Far-Westi banditák. Izgalmas kalandorfilm a cow-boyok életéből, főszerepben a csengő hangu Fred Scott. Műsoron kívül szennzációs pótképek.

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

Vivian Romance legújabb francia film-színésznő eddigi legnagyobb filmjében: Leláncolt asszonyok. Számított helyek elővetelben kaphatók. Telefon 37-05. Előtte 2 premeriradót: Metro és Fox.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

Premier! Az ördögös igazság. A szezon legjobbjáték-szágera. Főszereplők: Irene Dunne és Cary Grant. Műsor előtt a legfrissebb világhírűd.

RIO MOZGO MŰSORA:

(Volt Munkás mozgó)

Ma 3, 6 és 9 órakor nagy kettős sláger: I. Fegyverbe! (Kitört a béke). Az évad legnagyobb háborús film-drámája. Fősz.: Spencer Tracy, Franchot Thone és Gladys George. II. Ember kit meg kell ölni. (Benoit kapitány). Izgalmas kém-dráma. Fősz.: Jean Murat, Viviane Romance és Jules Berry.
Következő műsor: I. A romboló. Fősz.: Boris Karloff és Lugosi Béla. II. Botrány az Operában. Fősz.: A Marx testvérek.

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Az örök titok. J. Spielmann „Az abbé” című világhírű színművének grandiózus film-változata, főszerepekben: Harsányi Rezső, Gárday Lajos, Fedák Sári, Földényi László, Sulyok Mária. Zenéjét Liszt és Berlioz kompozícióinak felhasználásával összeállította és dirigálta Koudela Géza.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

I. A Fehér Vadász. Nagy expedíciós film. Főszerepben Warner Baxter. II. A fekete vér. (Kelet lángokban). Főszerepben Jack Holt. III. Uj híradó és színes Micki Maus. Jón szennzációs premier. Kis Manyl és Simon Maresa filmje: Egy éjjel a két Dunán.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, március 4.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: A Románia őrsége szerzet órája. 19.15: Előadás Rómáról hanglemezekkel. 20.40: Felolvasás. 20.25: Operettelemezek. 21: Üzenetek. 21.15: Tánczene. 22: Hírek. 22.15: Cirkusz. 23: Hírek. 23.15: Vendégloji zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.10: Beszkárt-zenekar. — 13.30: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 15.35: Hi-

rek. 18.40: Énekszámok. 19.45: Cigányzene. 20.45: Két egyfelvonásos. 21.20: A rádió szimfonizáció. 22: A varsói lengyel rádióállomás műsora. 22.45: Hírek. 23.05: Cigányzene. 23.20: Hanglemezek. 24.15: Jazz. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból?

Prága II. 21.40: Operalemezek.
Radio Paris. 22.15: Mozart-lemezek.

APRÓ HIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresők, üdülőhelyek és fürdőhirdetéseit, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előfizetés mellett közzéadjuk. Jelígy levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

UJ MINTAKKAL BŐVITETTÜK a vásárlókat vert csipkeszövet mintatermünket. Kivánt méretben DER-BESC függönykellékszakszűletben. Gólya áruház feletti emeleten.

RÁDIÓASZTALKARA, COMODRA, TALLALORA, VITRINBE NIPPEK ALA több ezer különböző méretű és alakú terítő és motív elárúsítása szenzációsan olcsó árakban DER-BESC függönykellékszakszűletben. Legszebb purimi ajándék.

„BRISTOL” ort. kóser étterem-bodega Cluj, Regele Ferdinand 37. (Minerva-palota). Cluj egyetlen szakszerű vezetés alatt levő kóser étterem-bodegája. Elsőrendű házikoszt kioldásra is. Prima téli szalámi és egyéb vásárhelyi felvágott-különlegességek. Allandóan frissen csapolt Azuga-sör. Előzékeny kiszolgálás. Mérsékelt árak. Utazóknak kedvezmény.

Irógép eladó teljesen új állapotban, Royal amerikai gyártmány. Lei 23.000. Kötözésmiatt. Piata Mihai Viteazul 39. emelet, ajtó 3.

Zsidó leány vagy asszony teljes ellátást kaphat Bob 13. II/3.

3 szoba, konyhas lakás, összes melléképítményekkel, kerttel, 2 szoba, konyhas lakás, összes melléképítményekkel, kerttel Calea Maresal Foch 59. szám alatt május 1-re kiadók.

Pénzestársat keres

Temesvár főutvonánán levő jól bevezetett detail költőtársulást. Esetleg komoly le-rakatot is vállal. Megkereséseket „Tavaszi szezon” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

Trikotázsmester, elsőrangú munkaszerő, kerestetik állandó alkalmazásra vidéki városban. Braun Wilhelm Bucuresti, Cazarmel 24.

Katonaviselt ember, román, magyar, német nyelvtudással, több évi praxissal keres állást. divat- és textilszakmában. „Jó referenciák” jeligére.

Jobb körökbe bevezetett sadchenek címét kérem „Leányosház” jeligére a kiadóba.

250.000 lej tőkével nőten társat keresek bevezetett vidéki fakeskerkedésbe. Leveleket „Egyszintencia” jeligére a kiadóba.

Délamerikai perfekt spanyolt tanít ur-asszony biztos sikerrel. Cim a kiadóban.

Angol-franciát tanító nő keresek lakás ellenében. Schwartz Miklós, Regele Ferdinand 40.

Egy Czur Salom parcella eladó. Cim: Mátys Baruch Targul-Lapus.

Vaskereskedő segéd, szakképzett, fiatal, zsidó vallású állást keres. Cim: Farkas József, Izrael cégnél Aiud.

Dolláradósok! 4500 dollár betétkönyv nem konverziós bankban, látra szóló, olcsó eladó. Ajánlatokat „Alkalom” jeligére Rudolf Mosse Cluj.

Keresek két butorozott szobát fürdőszobahaszználattal, teljes ellátással uticsaládnál, szép helyen. „Mernők” jeligére a kiadóba.

Butorozott szoba, fürdőszobahaszználattal két személy részére, esetleg konyhaszhasználattal kiadó. Klein, Regina Maria 9.

Cigányzene. rádió sz... rádióáll... 06: Cigány... Jazz. 1.06:

asorból? ezek.

Öhirdetés 28 k és fűrdők... tnt tárgyak... lej. Apré... mellett ká... sésekre csak... unk és csak... tunk.

TUK dus vá... tatermünk... tti egyletem.

ODRA, TÁ... ALA több... terítő és mo... teris árakban... en. Legszeb...

terem-bodega... nerva-palota)... és alatt lev... ndü házikost... mi és egyéb... gek. Allan... r. Előzékeny... zókknak ked...

potban, Royal... 00. Költözée... 39. emelet.

teljes ellátást

szes melléke... könyvbás lakás... kerettel Calea... május 1-re

eres

ól bevezetett... komoly le... ket "Tavaszi... ivalat továb...

munkaerő, ke... vidéki városba... zármai 24.

magyar, német... sal keres állást... ó referenciák...

adchenek címét... a kiadóba.

ársat keresek... sbe. Leveleket... óba.

volt tanít ur... a kiadóban.

keresek lakás... Regele Fer...

lla eladó. Cim:

képzett, fiatal... cim: Farkas Jó...

betétkönyv nem... zoló, olcsó eladó... re Rudolf Mossé

obát fűrdőszoba... sal uricsalánál... re a kiadóba.

szobahasználattal... g konyahaszná... Maria 9.

MIZRACHI

A MIZRACHI SZERVEZET HELYICSOPORTJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

PURIM

Irta: KLEIN ELLJAHU

A galut ezen tipikus ünnepét a zsidóság magára vállalta, hogy örömmel és vígsággal ülj meg. Az öröm akkortájt oly nagy volt, hogy nem tudták két nap, a Purim és Susan-purim keretei közé szorítani, hanem kiterjesztették Adar egész havára. „Misónech-neesz Adar márbim böszimchá“. A purim valóban csodája népünknek, mert minden idők Haman-jainak kincsapásaival szemben a vigasz kiapadhatatlan forrásává szolgált. A mi sötét és keserves életünkbe, a multban épügy mint a jelenben, amidőn a gyűlölet pusztító hulláma vonult és vonul el fejlünk fölött purimnak a csodája küldi a rég elmúlt időkől a biztató fényugarat, öröm-szikrák lövelnek ki ebből a csodás emlékeztetőből, hogy bevillágitanak a kétségbeesett lelkekbe és az örömeink egy szikráját gyujtsák meg a lelkekben.

A történelem folyamán azonban, a „Misónech-neesz Adar“ gyakran, csak a templomok és szobák falára írt értelmetlen mondat maradt csupán. A szivekben, a szomorúság és a félelem ütött tanyát. Nagyon gyorsan Adar havával egyszerre a zsidó házakra, a hamis vádak özöne zuhant. A husvéti ünnepek közledeztével nem volt oly piszkos és ocosmány vád, amellyel a zsidó családokat el ne halmozták volna. Ilyenkor a purim ünnepe, a benső megelégedettségéből fakadó igazi öröm humorra vagy szórakoztató viccelődéssé változott át, amely kissé felvidította ugyan a sziveket és enyhítette a fájdalmat, de az igaz, ártatlan nevetés csak szomorú mosollyá torzult, amely csak eltakargatta a szív sajnó sebeit. Mindenesetre a purim feirázta a sziveket és figyelmeztetett bennünket akár a mult, akár a jelen szenvedéseire. És ezen az ünnepen is, mint minden más ünnep alkalmával, nagy gondot fordítottak a gyermekekre, hogy az ő lelkük is belekapcsolódjék az ünneplésbe. A Mógillát néhány, a megszabadulást hirdető mondatát a hallgatóság hangosan recitálja, hogy a gyermekek el ne aludjanak és a felszabadulás eszméje az ő lelküket is áthassa. Az ünnep maga azonban a relativ örömeink ünnepe, mint amilyen relativ az egész zsidó élet a galutban. Vagy megmenekültünk a gyűlölet gonosz karjaiból és ez gyujtja fel az öröm lángjait lelkünkben, vagy pedig meghuzódhatunk egy jóindulatú mecénás, vagy kormányzat védő árnyékában és ez ad alkalmat, hogy a viszonylagos örvendezés közben megfedekezünk a ránk súlyosodó napi gondokról. Az abszolút öröm azonban, az önállóság, az alkotásból fakadó igazi öröm forrása, évezredek óta, kiapadt a mi számunkra.

Bölcseink előirták, hogy purim napján olyannyira a mámor karjaiba kell ringassuk magunkat, hogy ne ismerjük fel az értelem-különbséget az „áru“ Hámán és „báru“ Mordecháj között. Az arur Hámán, a gyűlöletből való menekvést juttatja eszünkbe, míg a baruch Mordecháj, az emberi közvetítés útján elért isteni csoda által való felemelkedést tanítja. Egy nép életének azonban sem az egyik, sem a másik nem lehet az alapja. Nem lehet annak a népek sem strukturája, sem lelke, sem karaktere egész-séges, amelynek egzisztenciája, évezredek óta egyrészt a külső gyűlölet, másrészt a csodák által megnyilvánuló védelem közepett bánykolódik. „En szomchin al hánész“ nem szabad csodákba vetni az egész bizodalunkat — tanítják bölcseink és éppen a purimi ünnepe által intik a zsidóságot arra, hogy ha igazi örömet akarnak elérni, úgy függetleníteniük kell életüket a Hámánok gyűlöletétől és a csupán csodák által létrejött védelemtől is. Egy népek nem szabad csodákra, kegyekre bízniá létét. Csak annak a népek nyujthat az élet igaz örömet, amely a saját lábán áll, önmaga sorsának az intézője.

A purimi ünnep, amely bár a galutban született, bizonyítja azt, hogy az öröm igaz értelmét, a zsidó nép lelkének igaz felemelkedését, az igaz megtérést, csak az Erec Jisraeiben való letelepülés esetén lehet elérni. A purimi csoda után megindult az Erecbe való visszatérés és csak ott ébredt újjá a nép szelleme és hozta szárnyain a teljes újjászületést. A purim rendeltetése, a hámáni gonoszságokra és a csodálatos megmenekülésre való emlékezésen kívül az kell hogy legyen, hogy lelkünkbe idézze azt az alkotást, amit őseink a purimi csoda után, Erec Jisraeiben alkottak.

A jelen sajnos, a Hámánoké. Ott találjuk őket mindenütt, ahol zsidó bánat, zsidó szenvedés mutatkozik. Gyermekeink nem kergethetik el őket a kereplőkkel, mi viszont

még a „Haman-zsebek“kel sem emészthetjük meg őket. A Holnap azonban — egész biztosan a miénk. Erről víszont, a mi jövőnkéről nekünk kell gondoskodni. Nekünk kell ügyelni arra, hogy gyermekeink nyitott szemmel lássák a márt és a felnőtteink éltén, örököve ügyeljenek a holnapra. Amidőn országunkban laktunk, Adar hó elsején hirdették ki a sékel fizetés kötelezettségét. 15-én kezdődött a nemzeti munka. Az uccákat és az országutakat kijavították, hogy megkönnyítsék a husvéti zarándokok feljövetelet Jeruzsálembé. Minden közmunkát akkor végeztek el, sőt még a sárokat is rendbehozták, hogy így megelőve ne válhassanak a tisztátalanság forrásává.

A nemzeti újévünk a Nisszan hó elseje és így az Adar hónap a nemzeti esztendő utolsó hónapja volt és ezért ebben a hónapban kellett befejezni minden nemzeti munkát, a közösség minden szükségletét rendezni kel-

A sékel-akció elé

A napokban indul meg a sékel akció. Mint minden kongresszusi évben, úgy az idén is, a sékelakció sikeréhez nem kis mértékben járul hozzá a különböző cionista pártok versengése a kongresszusi mandátumokért. Az ezévi sékel-akció azonban függetlenül a pártok mandátumigényétől, kétségtelenül olyan eredményt fog tudni felmutatni, ami az eddigieket jóval felülmúlja. Külsőleg ez a rekorderedmény számokban fog mutatkozni, ha azonban megfelelő mérőszókkal rendelkezünk, úgy a sékelek benső értékének és súlyának emelkedését is meg tudjuk állapítani. Mert hát mi is a sékel? Kifejezője annak az újratnak, hirtetője annak a követelésnek, hogy Palesztina a zsidó nép országa legyen. S volt-e valaha is ez a követelés annyira jogos és megalapozott, volt-e valaha is ez az akarat annyira erős és határozott, mint éppen az idén?

Különös jelentőséget ad az idei sékel-akciónak Palesztina jelenlegi politikai helyzete s az a körülmény, hogy most fog dönteni Anglia a Palesztinában folytatandó politikáját illetően. Ha e politika meghatározásában nem is az egyedüli döntő szerep a zsidóságé, mindenesetre igen lényeges befolyást gyakorol rá a világ zsidóságának magatartása s ezért felbecsülhetetlen erőf jelent, ha a zsidóság palesztinai igényeire vonatkozóan egységesen nyilatkozik meg. Elemi zsidó kötelesség tehát, hogy minden felnőtt férfi és nő váltsa meg sékelét, hadd lássa a világ s különösen Anglia, hogy az egész világon szétszórt zsidóság egységesen sorakozik a zsidó nemzeti követelések mögé.

A vallásos zsidóság és a Mizrachi

Immár husz éve hirdeti Erdélyben az orthodox zsidóságnak egy értékes rétege: „Mélyedjete el, orthodox zsidók Erec Jisraeal súlyos történelmi problémájában. Gondolkozzatok, vajjon, e világraszóló események mozgatóerőiben, irányításában nem érzitek-e a részvételt, az aktív segítség szükségességét? Mert kettőzött a vallásos zsidóság feladata: segítenie kell a cionistákat az országépítésben és meg kell teremteni a vallásos kívánalmak teljesítésének minden lehetőségét“. Hirdetjük tehát az orthodox zsidóság, e mozgalomba való bekapcsolásának óriási horderejét.

Nem akarjuk husz éves munkánk gyümölcsét itt felsorolni, — csupán egyet emelünk ki. Százával vannak azok az ifjak, akiket a mai zürzavar teremtette kétségbeesett helyzetből, mi mentettük meg az elmerüléstől, az emberiségnek és a vallásos zsidóságnak. Holott kététeket lehetne írni arról, hogyan fogadott bennünket éppen a vallásos zsidóság, mennyi elgáncsolást, lenézést szenvedtünk el, mennyi megneveléssel találkoztunk a zsidó uccákban.

Nem akarunk a vallásos zsidóságtól számadást kérni a múltért, attól az orthodoxiától, amely ma kétségbeesett helyzetben cer-

lett, akár szellemi, akár anyagi téren és minden nemzeti tartozást akkor kellett megfizetni.

„Misónech-neesz Adar márbim böszimchá“. Adar havában örömtől duzzadt minden zsidó ember keble, mert leróhatta minden tartozását a nemzetével szemben és eleget tehetett minden nemzeti kötelességének. Munkájával hozzájárult a zsidó közösségnek jólétehez, felvirágoztatásához.

„Kijmu ná sókiblu kóvár“. Az önállóság birtokában vált a purim ünnepe, a kötelességek teljesítéséből fakadó öntudatos, igaz öröme kiapadhatatlan forrásává.

Ma pedig tölünk függ, hogy a galuti örömeink letéteményese, a purim újból az igaz öröm-kristály forrásává váljon. Ha megvalósítjuk a Misna tanítását, ha teljesíteni fogjuk minden nemzeti kötelességünket, akkor, de csak akkor biztosíthatjuk magunknak azt, hogy a Nisszan hónapja ismét a megváltás hónapja legyen és megvalosuljon bölcseink tanítása: „bömisszan niguáli uv-nisszan aszidum löhigáel“, hogy az a hónap, amely történelmünkben a szabadságot hozta, valóban a végső felszabadulást hozza nekünk.

Nekünk tradícióhú zsidóságnak azonban még egyebet is szem előtt kell tartanunk s ez már nem tartozik a külvilágra, hanem a mi belső ügyünk. Nekünk azt is kifejezésre kell juttatnunk — s ezt hadd lássa a Cionista Szervezet — hogy a zsidóság nagy tábora nemcsak az ősi országot akarja hanem az ősi szellemet is ebben az országban, hogy nem idegen eszméknek akar ott hódolni, hanem az örökérvényű, a Tórában lefektetett ideáloknak az életbe való átültetését kívánja megvalósítani s hogy nem hajlandó egy kézzel zsidó országot építeni, a másikkal pedig zsidó tradíciót rombolni. Hadd tudja meg a Cionista Szervezet, hogy ezen a téren a vallásos cionisták nagy tömegeivel áll szemben, akiknek a szombat szentségének, a Kasruh törvényeinek intézményesítésével s általában a hamisítatlan zsidó szellemnek a meghonosítására kapcsolatos olyan követelések vannak, amelyek — több kongresszusi határozat dacára — máig napig sem lettek teljes egészükben honorálva s amely követelések megalkuvás nélkül, maradéktalan teljesítését minden áron ki fogja harcolni.

S ebben a harcban a Mizrachinak szüksége van a tradicionális zsidóság erőteljes támogatására.

Meleg felhívással fordulunk ezért tagjainkhoz s mindenvallásos zsidóhoz: Váltsátok meg a sékelt megbízottaink útján, akik az elkövetkező napokban fel fognak keresni. Teljesítsétek kötelességeketek a zsidó néppel s Tóránkkal szemben!

A CLUJI MIZRACHI VEZETŐSÉGE

szönhető minden eddigi eredmény, amit a vallásos szellem teremtett Erec Jisraeiben. De hatványozottan nagyobb eredményeket fogunk tudni elérni, hogy ha az orthodox zsidók, akik oly közel állanak hozzánk, aktivitásukkal és szervezeteikbe való belépésükkel gyarapítják a Mizrachi erejét.

Ha egységes erővel indulunk, öntudatosan, töretlen elhatározással Erec Jisraeal felépítésre felé, — úgy kikiszöbölődik minden gát és akadály az utból, amely célunk eléréséhez vezet. Mert az egységben lévő erő ellenfeleink minden ereje és fondorlata dacára célhoz fog vezetni. Akkor is, ha a févilág ezt nem akarja. Csak nekünk zsidóknak kell ezt akarni és ha mi akarjuk, akkor Erec Jisraeal a miénk lesz. És ha mi, vallásos zsidók akarjuk, akkor Erec Jisraeal a Tóra szellemében lesz a miénk. Ugy lesz a miénk, hogy azt soha semmiféle földi hatalom tölünk el nem veheti. Just Móse.

Timisoarai levél

A timisoarai Nasé Mizrachi írja jelentésében:

„Örömmel üdvözöljük az Uj Kelet „Mizrachi mellékletét“. Ennek azáltal is kifejezést kívánunk adni, hogy létezésükről, munkáinkról a „mi“ mellékletünkön beszámoljunk mizrachi testvéreinknek.

Tagjaink részt vesznek a Keren Kayemeth munkában — persely írtési és kihelyezési, esküvők és egyéb alkalmakkor való gyűjtésben, a KKL különböző akcióiban, amely összegeket a Machleket Hacharedim számlájára könyvelik.

Csoportunk a Poaloth Hamizrachi, a Mizrachi munkások gazdasági telepének (Mesek) támogatását tűzte ki céljául.

A Poaloth Hamizrachi ugyanis a tel-avivi országot mentén, Hadar község közelében, Gan-Megedben 30 dunamos bérleten gazdaságot létesített. Ezen a telepen a mizrachista leányokat a gazdaság minden ágazatában, valamint a háztartásban megfelelő szakértők képezik ki. A nevelés természetesen mizrachi-szellemben történik.

Nehéz a helyzete a Poaloth Hamizrachinak. Nem sikerült eddig a KKL-től földet kapni, saját területükön gazdálkodni. Bérlet területén dolgoznak és a bérletért sokat kell fizetni. A mi itteni Keren Kayemeth munkánkkal a Machleket Hacharedim keresztül, hozzásegítjük a mizrachi munkásokat, hogy KKL földet kapjanak és ott folytassák a kiképző munkát. Addig is támogatni akarjuk ezt a Tóra szellemében vezetett Meseket, hogy vallásos leányokat neveljenek.

Támogatásunknak még más célja is van. Erősíteni akarjuk ezt a Meseket és azt akarjuk elérni, hogy innen is kioldhassunk leányokat kiképzésre, amint azt más hasonló szervezetek teszik. Reményünk van arra, hogy ez sikerülni is fog.

A cionizmus alapgondata: „Erec Israel leam Israel!“ A Mizrachi hozzáfűzte még: „al pi Torath Israel!“ Mi azt akarjuk, hogy a Jisuv a Tóra szellemében épüljön és azt akarjuk, hogy mennél több vallásos ember telepedjen le Erecben. De ezt csak úgy tudjuk elérni, ha a Mizrachi szervezet intézményeit támogatjuk.

Ajánlatos volna, hogy a már megalakult Nasé Mizrachi csoportok szintén a Poaloth Hamizrachi Mesekjének támogatását programjukba felvénnek. Ahol még nem alakult meg a Nasé Mizrachi, ott sürgősen ugyan-csak ezzel a céllal törekedni kellene megszervezni azt. Epler Szara.

A szatmári Mizrachi tisztikara: Mellékletünk előző számában tévesen közöltük a szatmári Mizrachi újonnan megválasztott tisztikarának névsorát, miért is azt alábbiakban helyesbítjük közleményünkkel. A január 29-én megtartott tisztújító közgyűlésen a szatmári Mizrachi a következő tisztikart választotta meg: Elnök: Dr. Fejes Lajos. Al-elnökök: Dr. Stern Mór és Weisz Elemér. Főgondok: Borgida Sándor. Gondnokok: Ordentlich Victor (KKL) és Rosenzweig Sándor. Gazda: Katz Márton. Pénztáros: Liebermann Zoltán. Elneör: Grosz Adolf. Választmányi tagok: Dr. Reiter Lipót, Hirschhorn Mór, Poper Májér Ignác, Leventel Adolf, Riederman Miksa, Katz Jenő, Márk Mór, Lebovics Bernát, Farkas Zsigmond, Weisz Adolf, Friedmann Kálmán, Adler Jenő és Weisz Sámuel (utóbbi kettő a Poel Hadati részéről). Hivatalból tagjai a választmányoknak: Dr. Schwartz Lajos a Zs. N. Sz. helyi csoportjának elnöke és Kugler Zsigmond a körzeti iroda KKL megyei biztosa.

Közlemények Schwartz Zoltán Cluj, Str. Sulujuu 8 címre küldendők.

A vallásos zsidó ifjuság és az ortodox nagygyűlés

Őszintén meg kell vallanunk, hogy nagy várakozással tekintettünk a Kolozsváron lezajlott ortodox nagygyűlés elé. Sokat most sem reméltünk tőle, csupán kíváncsiak voltunk, vajjon a mai nehéz és sorsdöntő napokban hallani fogunk-e valamit szellemi vezetőinktől, akik minden lépésünket előírják az életben és, akik eddig bizony vajmi keveset foglalkoztak a vallásos zsidó ifjuság gyakorlati problémáival.

Várakozásunkban nem csalódtunk és, amint az egyik — a központi irodához közeli — hetilapban olvassuk, hogy rabbi tekintélyek szövegét fel emellett, hogy végre a vallásos zsidó ifjuság érdekében az ortodoxiának is tennie kellene valamit.

Olvassuk ebben az újságban, hogy az egyik nagynevelő főrabbi ur „vázolta a vallásos ifjuság tanácsalanságát, amely révtegen kutat megfelelő szervezet után, amelyek hiányában sajnos nem egyszer esik a hagyományhi zsidósággal össze nem egyeztethető szervezetek hálójába”. Közben panaszkodik a főrabbi ur, hogy „a nemzeti alapok is egyre merészebben döngöttek a hitközségek kapuit, szubvencióért folyamodnak, ami kiéleltsíti a vizslyát a tagok közt”. Mindezek elminálására pedig csak egyetlen megoldást tud a főrabbi ur és, amint azt meg is mondja „itt az ideje, hogy mákint más országban tették, az Irodá, illetve a rabbitanács mondja ki, hogy az összes cionista, vagy mizrachista formációk ellen kiadott régi iszurváltatlanul érvényben van ma is”. Így, ahogy ezt ide írtam. „De” folytatta tovább a főrabbi ur, „ezenfelül pozitív irányban is kell cselekedni, mert csakis ez nyugtathatja meg a vallásos ifjuság kivándorolni szándékozó részét”.

Szóval a fontos az iszurv, de „ezenfelül” pozitív irányban is kell cselekedni. Egy kis „ezenfelül”, egy kis „ráadás”. Így gondolkozunk ma az erdélyi vallásos zsidó ifjuság problémáit fölött és ezután még csodálkozunk azon, hogy ez az ifjuság tanácsalanság és nem vallásos szervezetek segítségével próbálja megoldani a problémáit.

Testvéreink nagy tömege vándorol a külföld országokba, ifjak ezek nem tudnak az életben elhelyezkedni, itt nálunk Erdélyben, böcherek ezazai nem tudnak családot alapítani és a szó legszorosabb értelmében az utcákon lézengenek, vallásos apák nagy száma nem tudja leányait hozomány és egzisztencia híján férjhez adni és nálunk — iszurok kibocsátását indítványozzák.

Ezek a tanácsalanság vallásos ifjak a jesivák szófogadó tanítványai, a jesivákban töltötték életük első 20 évét, állandóan csak a vallásos könyveket bujták, a vallási parancsok összes szabályait szigorúan betartották, kenyérkereső mesterséget nem tanultak és most, amikor az élet útjára kellene lépniük, iszurok traktálásával akarják éhségüket lecsillapítani.

Nem fogunk ugyan választ kapni, de mégis megkérdezzük itt a nyilvánosság előtt: most, amikor testvéreink százezreit üzik el lakhelyeikről, amikor ezren és ezren aggódnak életükért, mert bizonylagosan biztosnak látszott egzisztenciájuk vagy tönkrement vagy tönkretételük folyamatosan van, amikor a zsidó testvéreink ezen tömege éppen a mi országunkon keresztül próbál minden utómódon a hön óhajtott anya-földre, Erec Jiszraélbe kijutni és ezekhez az átutazókhoz csatlakoznak a zsidó szenvedésektől amugyis lesújtott és talajvesztett vallásos zsidó ifjak százai, amikor tömegesen lesik az alkalmat, hogy valamilyen hajóval az Erecbe kijuthassanak, abba az országba, ahova még a tengeren is átgyalogolnának és ahol egy kis nyugalmat akarnak és fognak találni azon a földön, amelynek sok százezer dunamját a Nemzeti Alap váltotta meg és amely földeken a nemzeti alap pénzén telepítik le őket, — miért kell ezekre az alapokra, amelyek a külföldről és agyonsanyargatott, kicsufolt és megbélyegzett testvéreinknek segítséget akarnak nyújtani, iszurt prédikálni?

Viszlyóktól féltik a hitközségeket, amennyiben azok a nemzeti alapokat fogják támogatni. Miért kell ettől a hitközségeket eltiltani? A Mizrás szerint a Mindenható a szentély elpusztítása alkalmával „kiöntötte haragját fákra és kövekre”, mert ezek szellemi élet híján nem templomok, hanem csak kő és fatömbök voltak. A zsidó nép a templomát nem „Béth háfilá”-nak, imaháznak, hanem „Béth hákmeszeth”-nek, a gyülekezés házának nevezi. A hitközségek épületei nem lehetnek csupán egyes protezsáltak várai, minden galuti nyomorúságra, kell megoldást találni, ha pedig ez nem így történik, akkor ezek a házak csak fa- és kőtömbök és Isten ezeket nem szeretheti. De különben sem le-

het bölcs dolog hitközségi tagokat — akiknek nem mindegyike tartja be szigorúan a vallás összes parancsait — az erec alapokra való adakozástól iszurokkal elriasztani. A nemadást könnyen elfogadják, ám azután nagyon nehezen lehet őket bármilyen célra is adakozásra rábírni. A vallásos zsidó ifjak pedig látván ezt, csak elkezdveletleneknek minden hit- és hitközségbeli munkától és idővel ez teljesen közömbös lesz számára.

A Mizrach a Keren Kayemeth Lójiszraél-

Dolgozó chaszidok Erec-Jiszraélben...

Uj jelenség előtt állunk. Az anyaföld-höz való visszatérés gondolata behatolt a chaszid világba is. A mozgalom kiépett a gondolat világból és belépett a tettek világába. Nagy fölterületeket váltottak meg, amely ezen családok száza ének és amelyeken két chaszid falu létesült: Náchlát Jákob” a jablonai chaszidok és „Avodat Israel” a kozsencser chaszidok falva.

Chaszid falvak...

Erről a jelenségről szól ez a cikk. Megemlítendő, hogy a zsidó történelemben három ut és három ember emelkedik, Moses Mendelsóhn a Hászikálának a meghirdetője, a vilnai gáon, a Tóra új irányadója és a Báál Sem-tov, a chaszidizmus megalapítója. A hászikálá mozgalom eleinte nagy ellenzéke volt a cion gondolatnak, a zsidó nemzeti mozgalomnak és a zsidó államnak, ők a zsidó egzisztenciát a vallás megreformálásában látták, a zsidóság egész érzelmi világa számukra elvont fogalom volt, még a „chorév” szerzője is, aki a Tórához hívta vissza a zsidóságot, sem tudott megszabadulni a nemzeti gondolathoz való idegenkedéstől. A németországi ortodox rabbiak Tóra- és vallásstudományait német nyelven írták, a galutban dolgoztak és a galutról gondoskodtak... A gáon tanítványai közül és a Báál Sem hibeiből sokan mentek Erec Jiszraélbe, ők alapították a régi zsidó jisivut és a négy város, Jeruzsálem, Szafet, Tibériás és Chebron községeit, amelyek ma is szeretettel emlékeznek meg alapítóikról.

Nem sokáig tartott a hászikálá korszak, jött a krízis, olyan időszak, amely a zsidó élet mélységébe hatolt és nyomban mint egy szél tünt el a hászikálá mozgalma és ideológiája. A cionista zászló emelkedett a magasba, felhangzott a Biluisták hívó szava, megkezdődött az új zsidó kolonizáció, új városok létesültek az országban, zsidó falvak és gyárak teremtődtek, pusztá földterületek váltak termékeny és a már halottnak hitt héber nyelv is újjászületett.

A fentemlített három irányzatból, vajjon melyik adta gyermekeit az új zsidó jisivunak? Az első mentek, a „hászikálák”, azok, akik először hagyták el a zsidó tábor, állottak az „Ole Cion” élére, azok, akik el szakadtak az anyaföldtől, gyermeki csadással tértek vissza hozzá és begyökereződtek Erec Jiszraél földjébe. Utánuk jöttek a vallásos zsidók, az új jisivu városainak és falvainak zöme. Nagy erőfeszítésekbe és nagy áldozatokba került az új jisivu megalapítása, amelyben a chaszidok nem vettek részt — félre állottak és nem jöttek a hívó szóra.

De nem sokáig tartott ez az állapot. Mintegy adott jelre új tábor tünt fel a lát-határon. Jöttek a chaszidok, énekkel jöttek cionba, ők is vettek földet, ők is szárlottak mocsarakat, mindenféle munkát végeztek és két falut alapítottak Erec Jiszraélben.

A mozgalom élén egy a chaszid világban nagy hírnévnek örvendő, tiszta szellemű és jószívú ember állott, a „drohobitsi” rabbi z. c. l. Ifju korában álmódott már cionról, bizott Erec Jiszraél felépítésében és a zsidóság újjáéledésében. A tanból, a munkából és talmudból merítette chaszid írásainak anyagát, a „Hááhdut Vöhásalom” című művéhez, amely előkészítette a chaszid sziveket a zsidó felszabadulás nagy felada-

tel kötött „Heszikém”-mel éppen azt akarta elérni, hogy minden vallásos zsidó aggályát ezzel az alappal szemben eloszlassa. A vallásos zsidók által az ezen alapra adományozott pénzeket külön „háshleket háshredim” számlára fogják elkönyvelni és ezeken a pénzekben csakis hitit zsidókat fognak az országban letelepíteni, ahol azok teljesen és szigorúan a vallási parancsok utmutatása alapján fogják életüket leélni. Ha a mi ortodox vezetőink itt Erdélyben, ugy találják, hogy ez nem elég — ám legyen. De akkor ne panaszkodjunk továbbra is a vallásos ifjuságra! Mert csak ha valamilyen más módon fogják megmutatni ezeknek az ifjaknak a pozitív utat és életvitelre tanácsot, segítséget fognak nyújtani, — csak akkor fogják elérni azt, hogy ez az ifjuság „ne kutasson révtegen megfelelő szervezet után”.

(fn.)

nek tekintete két emberhez fordul, a Rebbehez és a Naszihoz, az ő szavuk szent szeretettel és áldozatkésséggel hajtják végre azokat, mert szavaiknak erős a hatása a hivatkozottakhoz, Józsiántukból vették magukra ezt a nehéz munkát, az országépítés feladatát, az országot, ugy, ahogy van pusztáival, szépségével, mocsaraival és a malaria-betegségekkel magukra vállalták a hebrizálás munkáját és hogy egyedül, saját kezükkel és verejtékükkel dolgozzanak. És az öregek is dolgoznak tüzes, ifju lelkesedéssel.

Különbég van a Rebbe és a Naszi között. Az első, munkával van elfoglalva, napkeltétől napnyugtáig gondoskodik mindenkiről; előfordul, hogy megfedekezik a maga étkezéséről; fekvő helyét átadja egy másik, kifáradt chaszidnak, míg ő maga egy kerevetre dül le, hogy néhány órát pihenjen. Így él a jablonai rabbi.

Más azonban a Kozsnczi Naszi a szent maggid nyolcadik leszármazottja, a nyolcadik, a hősök, álmódók és Istent keresők családjában. Nála fonódik a selyemfonal, a szentség és nemesség aranylánca. — Nagy az eltérés az álmódóság és a valóság között. Maga a Naszi elbűvölő álmók. Égi kívánságok csodás szövevénye és hogyan mondhatna le a további profétai látomásokról, hogyan is hatolhatna be az élet szürke valóságába, amikor ez egyeseknek oly nagy fájdalmat okozna. De a Rebbe és a Naszi mindketten egy akaratban egyesülnek, közös lelkesedéssel, testtel és lélekkel dolgoznak a két chaszid faluért. Ők az első, akik magukra vállalták a nagy felelősséget, a munkát, amely villogó szemekből sugárzik ki.

Egyszer egy szombatot töltött Náchlát Jákobban. Szombat este általános gyűlés szokott lenni. Éjféli után a Rebbe az asztalfőn ül, míg körülötte megelégedéstől sugárzó arcok. Testvéri együttesben ünelek és tárgyalnak azon kérdés fölül, hogy a közösség számlájára ültessenek-e vagy pedig mindegyik adományából. Egyik a rabbi álláspontját tolmácsolja, míg a másik a Rebbétől személyesen akarja hallani és a Rebbe beszél megnyerően, szívhelyes módon... A gyűlés 3 óráig tart, a Rebbe 4 órákor megy aludni és hat órákor reggel már a munkánál van.

Péntek este asztalt vezetett. Sálom Alechem, máláche hásalom... rövid lélegzettel a hűvek is vele tartanak, Sabbat zömirotot énekelnek és számos vendég ül még az asztalnál: Tel-Aviv egyik vállalkozója, egy hajfai öreg munkás, Metulából egy csendő és az asztal után következnek a Hóra-tánc a szabad ég alatt. Egy széken áll a rebbe, az éj sötétjétől nem látja az arcát, de hallani a szavát: „Erec Jiszraél szentsége, építése...” megszámolt rövid szavak, amelyek imával és reménnyel végződnek, hogy itt a hegyek és sziklák között fog megszületni a zsidó nép felszabadítója, a Mősiách ben Dávid.

Köröskörül csend. Senki se szól. Csak a szívek dobognak erősen.

A szombat csak egy nappól áll, de a hat munkanapon látják, hogy mindez csak kezdet, utirány. Kezdet egy nagyon nehéz munkának és makacs harenak. De a szív remél. Hiszi, hogy a harcból győztesen fogunk kikerülni...

Ez a két chaszid falu új jelenség a zsidó életben. Uj életformákkal lettek gazdagabbak általa. Hídat vettek generációk, szülők és gyermekek között.

A Báál Sem felfedezése hegyek, sziklák, erdők, falvak és mocsarak helyén történt. Az unokák visszatértek az eredeti forráshoz: a hegyek, sziklák, erdők, falvak és mocsarak talajához. Egynes folytatás ez, azzal a különbséggel, hogy a kezdet messze, messze volt, a galutban, idegen falvakban és a folytatás a virágzó hazában, a saját mezőkön történik...

Jidisből fordította: Schwartz Zoltán

A Násé Mizrach szigeti helyesoprotjának tea-délutánja. A szigeti Násé Mizrach műsorral egybekötött nagysikerű teadélután rendezett. Az ünnepélyt Klein Mártonné megnyitotta vezette be, aki Hecht Jicchák üdvözítő levelet is felolvasta. Rézműves Sósáná a Bönot Akiba üdvözletét tolmácsolta. Ezután háromfelvonásos szindarab előadása következett „Das leben in Kibuc” címmel, melyben Werzberger, Gancz, Fried, Stern, Lax, Rosenstein, Szgáll és Perl szerepeltek. A jósikerkült műsor összedállásáért Krätz Emilnének, míg a teadélután megrendezéséért Chájmóvits Jenőnének jár méltó elismerés. Az ünnepély két héber szavallattal és a Hatikvah éneklésével emelkedett hangulat-

KÖZGAZDASÁG

Aláírás előtt az új román-francia külkereskedelmi és fizetési egyezmény

Módosítják a Petróleumrevedenca szerződést is

Párizs, március 3. A román delegációk befejezték tárgyalásait az új román-francia külkereskedelmi és fizetési egyezmény megkötésére vonatkozóan, ugyancsak az Autonom Monopol Pénztár kibocsátásainak (Stambulizarea és Desvoltagea kötvények) konverziójára vonatkozóan is. Mivel a delegációk között az elvi megegyezés már létrejött, a román delegáció egyes tagjai már hazautaztak, csupán a delegáció vezetője, valamint az egyes bizottságok vezetői maradtak még Párizsban. Ugyanis a fizetési egyezmény aláírása előtt újabb megbeszélések váltak szükségessé a Banca Nationala vezetőségével.

A román külföldi államadósságok konverziójára vonatkozóan is létrejött az előzetes megegyezés. Ugy a 7 százalékos stabilizációs, mint a 7.5 százalékos Desvoltagea kötvényeket 4.5 százalékosokká konvertálják. Az állami petróleumrészesedés (revedenca) kérdésével kapcsolatban a párizsi Petrofina konszernnel megkezdődtek a módosító tárgyalások, azonban a Petrofina vezetősége a kormányval közvetlen tárgyalásokat tart szükségességük és e célból a napokban Bucarestbe érkezik Leon Wenger, a Petrofina igazgatója.

A Legfőbb Banktanács legújabb határozatai

A Legfőbb Banktanács tegnapi ülésén a következő fontosabb határozatokat hozta: A kolozsvári Erdélyi Bank Rt. engedélyt kapott alapszabályai módosítására.

A szászrégeni Kishitelbank és Takarékpénztár engedélyt kapott, hogy cégét Banca de Credit Mărunt S. A. Casa de Credit Popular-ra változtassa.

A marosvásárhelyi Kishitelbank és Takarékpénztár engedélyt kapott, hogy cégét

Banca de Credit Mărunt S. A. Casa de Credit Popular-ra változtassa.

A Háromszéki Takarékpénztár Rt. Sepsiszentgyörgy és a Sepsiszentgyörgyi Takarékpénztár Rt. engedélyt kaptak a fuzióra.

A tordai Egyesült Kisegítő és Takarékpénztár Rt. engedélyt kapott speciális banküzletek kultiválására.

A Brassói Népbank Rt. engedélyt kapott, hogy cégét Banca Economica S. A.-ra változtassa.

Cégbejegyzések

A kolozsvári Familia Kenyérgyár Rt. legutóbbi közgyűlésén dr. Stan Virgil ügyvédet az igazgatóság tagjává választották, amit a törvényszék bejegyzett. Ugyanakkor törölték Herschkovits Imre igazgatósági tagságát.

A detta Prohaska Furnigyár és Faipari Rt. legutóbbi közgyűlésén dr. Rubchich Lászlót és Prohaska Jenő mérnököt adminisztrateur deleguékáá választották, míg Prohaska Jenőt cégvezetővé nevezték ki.

A temesvári S. A. R. de Comert legutóbbi közgyűlésén az igazgatóságba vá-

lasztattak; Becker János, László Zsigmond, dr. Balta Coriolan és dr. Crismarin Octavian.

A balázsfalvi Sfânta Unire S. A. legutóbbi közgyűlésén a vállalat felszámolását határozta el. Felszámoló: dr. Victor Macavei, Gh. Dănilă, Augustin Folea, Juliu Maior és Iosif Bucur.

A temesvári Szécsi Sándor és Tsa cég a cég törölését kérte a törvényszéktől, amit a törvényszék bejegyzett.

A CFR teherautóin és autóbuszain szállított áruk egyes illetékek alól mentesek. A CFR vezetőségének előterjesztésére a közlekedési miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a CFR teherautóin és autóbuszain szállított áruk mentesek egyes illetékek alól, amelyeket a rendelet felsorol. A CFR vezetősége így akarja népszerűvé tenni a teherautóin történő áruszállítást.

Megjelent a Hivatalos Lapban az exportörök hivatalos jegyzéke. Az exportörök hivatalos jegyzékét a Hivatalos Lap egyik legutóbbi számában tette közzé a nemzetgazdasági minisztérium. A jegyzékben 1237 exportör neve szerepel. A Hivatalos Lap csütörtöki száma egy pótgjegyzéket is közöl. A jegyzékben szereplő erdélyi és bánáti exportörök neveit lapunk holnapi számában közöljük.

Olvassa
Mezey Béla
most megjelent
„Ősök és hősök”
című könyvét, amely a zsidó gondolatnak és zsidó érzéseknek nyomtatott szimfóniája... Nagy szellemi élvezetben lesz része, ha ezt a könyvet olvassa.
Megrendelhető az Új Kelet kiadóhivatala útján.

Zürichi árfolyamok (március 3.): Márka 176.62, holland forint 233.80, dollár 440.12, font 20.63, francia frank 11.66, olasz lira 23.15, csehszkrona 15.05, pengő 87.25, dinár 10.—, lej 3.37, zloty 83.—, belgas 74.075.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.31—143.38
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	75.07—76.25
svájci frank	32.08—32.57
francia frank	3.56—3.77
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehszkrona (hivatalos)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdabbak. Bucarestben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Palesztinai font, 30%-os sz.-kvóta	1800—1840
angol font, 30%-os szabadkvóta	1720—1750
angol font, 20%-os kvóta	1340—1350
angol font, 40%-os kvóta	1045—1050
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	198
dollár, 30%-os szabadkvóta	380
svájci frank, 30%-os kvóta	85—87
francia frank, 30%-os kvóta	10.09
belgas (kíring)	61
belgas, 15%-os	63.80
svédkorona, 30%-os kvóta	94

NE FELJ SZOLGAM JAKOB

— Igenis, — hajlong Sulem. Szalad át a söntésbe, hozza egy korsóban a szilvóriumot és a poharakat. Az urak isznak és ráhunyórnak Dudujra. Duduj már fujja is. Halkan, nagyon vigyázva, mintha tudná, hogy a bakter már kiköt nyugovóra küldött és odabenn alszik a család. Sárosberkeszy ur is finom uriembernek bizonyul, Sulem: nagyon meg van vele elégedve, lassan, gyengéden dudolja, szinte csak lehel:

Ejhaj, Gyöngyvirág,
Teljes szekfü, szarkaláb...

Dengeleghy ur és Gyékényessy ur ugyanilyen lehelethalkan dudorássza:

Ejhaj, Gyöngyvirág,
Teljes szekfü, szarkaláb,
Gyöngyös majoránna.

Jön Szrule Jantev a borral s morózusan odasugja Sulemnek:

— Ezeket itt reggelig nem viszi el az úrdög.

Sulem nem felel, csak rosszalólag ránéz Szrule Jantevra és a nézés körülbelül ezt mondja:

— Ezek itt nem jobbgyok és nem zsellérek, hanem mint láthatod, finom uriember. Ha három éjjel mulatnak, akkor is tudják, hogy a purec purec.

Még el se gondolta ezt a mondatot, amikor Sárosberkeszy ur felugrik, toppant egyet sarkantyus csizmájával a padlón és elhajon elkukorítja magát. A kláránét síkoltva kiséri:

Ku-ku-ku-li kukucsám,
Szálj énhozzám, madárkám...

Már Gyékényessy ur is toppant és kuku-

licskázik. És maga az öreg Dengeleghy is. Ennek fele se tréfa, Malkele egész nap mosott, vasalt, éjjel még szoptatnia kell, kora reggel utazik, a gyöngyös majoránna mégiscsak szebb és purechez valóbb náta. De még a kukulicska is megjárna. De most, hogy a bort isszák az urak, pogány óbégatást visznek véghez, az öreg Dengeleghy vezet, rezgő basszusával énekl, miközben a magasba rázza a mutatóujját:

Nincs Bachusnál a nagy égben
Emberségesb istenség...

A másik kettő ugyanugy rázza az ujját és léptet utána:

ó a földi vigságoknak
Lelkesítő gyámola...

Aztán egyidőre elhallgat a dal, a három purec csak iszik és beszélget egymással. Ezt már szeretjük, mondja Sulem és a pad szé- lére néz, ahol mintha egy pillanattal előbb még ott tilt volna Szrule Jantev. De már nem ül ott. A föld nyelte el? Olyan furcsa ez a Szrule Jantev, egyidő óta olyan csendes és szomorú, a szeme nyugtalan és árnyékos. De lehet-e egy kétszeres árva más? Fáraadt is lehet, ma benn volt Károlyban, biztosan aludni tért. Jól tetted, fiam, én is szivesebben aludnék, mintsem ilyen istentelen dalokat engedjek át a fülemem. Mi mindent kell eltűrni a kenyérért! Vakmerőség állítani és még huszszor egymásután vagy még többször, hogy a nagy égben nincs emberségesebb isten, mint az kicsoda-micsoda? Holott égen és földön csak egy emberséges isten van. Adonáj, Adonáj, a nagy erős és irgalmas, késedelmes a haragra, nagy a megbocsátásban...

Úl a sarokban ez a Sulem, a nehéz falmen-

ti padon és sokáig nem is hallja a mulatózó lármáját. A caddikra gondol, aki megtisztelte a házat s aki itt jöléri magát. Milyen jó lenne, ha ezek itt még idejében elmenének és ő leülhetne az öreg istenessel a kis kamrácska tapaszott padóján az éjféli szolozmára. „Adonáj, Adonáj, erős, irgalmas és kegyelmes...” Évek óta ezt is egyedül végzi el minden csütörtök éjjel, leül a földre, hamut hint a fejére, beismeri a bűnét, a maga és egész Izrael bűnét és siratja a Templomot és az övezésgre jutott szépséges mátkát, a városok városát, Jeruzsálemet. Milyen megkülönböztetett tiszteltet, hogy ma együtt sirhat majd a caddikkal. Négy nap óta izgalommal a szívében várja a ritka pillanatot.

Fel kell riadnia a szép és áhitatos álmodozásból, az urak bort kérnek. Még jó, hogy Szrule Jantev telehozta a kosaras korsót, nem kell újra lemennie a pincébe. Már megint hallja a lármát, Sárosberkeszy ur és Dengeleghy ur hangosan nevet, csak Gyékényessy ur néz szótlanul a poharába. Már Duduj is röhög. Sárosberkeszy ur most ráripakodik a cigányra:

— Te Duduj, ha nem hagyod abba ezt a sunyi vigyorgást, olyan két pofont kapsz, hogy elmehetsz cipónak Mátészalkára. Hogy mersz vigyorgni, amikor az urak Gyékényessy urról és Zsuzsánna telintetes aszszonyról beszélnek, Nézd a zsidót, az nem hall semmit, illedelmesen hallgat.

Duduj félrekapja a fejét, mintha már repülne is a belgért pofonok és olyan siralmas fintort vág, hogy ezen is röhögni lehet. A két purec hahotázik torkaszakadtából, a képlük vörös, mint a téli hold. Csak Gyékényessy ur arca oly zöld és savanyu, mint az ecetes uborka. De hirtelen ez az arc is megváltozik. Gyékényessy ur a pohárhoz nyul, fenékgü irtíri és a falhoz csapja, hogy csakugy csörren. Sulemben van annyi lélekjelenlét, hogy magában mazeltozott, jószerecsent mondjon. De valami különös szerecsent nem jelentenek most a cserepek, már a hallgatag purec is kezd, a szoba közepére ugrik és danol és táncol, hogy reng az egész uriszoba.

Félre gondok,
Hoppot mondok...

A cigány sípja sikolt és rikkant, már mindhárom purec káltoz és kopog a csiz-

májával a padlón. „Hoppot mondok, hoppot mondok, ha sántán is, hoppot mondok”. Ha nappal volna, még mulatná a gyerekeket, de éjjel. Hoppot mondok, hoppot mondok, Mikor lesz ennek vége? Mindjárt éjfél lesz, a caddik már készülődhet a „chacóth” nagy mondataira, hamut kapar a tüzhely rostélyá alól, hogy a fejére szórja és ezek még mindig hoppot mondanak. Az öreg Dengeleghy is hogy birja! Már leült az ixlábu székre, de két sarkantyus csizmája még mindig ott táncol a padlón. Még szerencse, hogy künn az uccán most mélán, mély reccsével megszólal a bakterkürt és Gazsi bácsi a külön ünnepi alkalomra, hogy az uraságok itt mulatnak Solemnél, a Sajtákezi-csárdában, megereszti erős hangját a világos ablak irányába.

Éjfél mondok, tizenkettőt,
Dicsérjétek a Teremtőt.

A bakternek tökéletesen igaza van, dicsérni illenek már a Teremtőt. Ha ezek nem teszik, legalább adjanak módot másnak, hogy leüljön az éjféli vallomáshoz. Ez azonban nemigen jut eszükbe. Ami eszükbe jut, mindössze annyi, hogy a hoppot már abba hagyhatják. De Dengeleghy urnak egyéb is eszébe jut. A bakter hanglejtéséből, amelyet még a müezsin hagyott itt, egy öreg török-hódoltságkori énekre emlékszik, amely szintén átvett egyet-mást a müezsin elnyújtott kiáltásából. Végigsimitja hosszúosz haját, int Dudujnak és nagy csend közepette kezd:

Én immár aluszom,
Békével nyugoszom.
Jámor utazó,
Kóborló, vándorló,
Valld bé, kávágy,
Valld bé, ki vagy...

A másik kettő csak halkan dudol.

Valld bé, ki-i-i vagy!
Valld bé, ki-i-i vagy!

A vége a meszibe nyulik, a végenincse. Különös, Sulem most napkelet tájaira gondol, Mámré ligeteire, Paddan Aramra, Beer-sébára, Cháránra. És Jákobra, aki elindult, ment, ment, ment és még mindig uton van. Mégegyszer, Dengeleghy ur! Ezt eljárázatod, Duduj. Valld bé, ki-i-i vagy!

(Polytatjuk.)

UJ KELET Legújabb hírek

Az aradi pénzügyigazgatóságnál három évvel ezelőtt elkövetett másfélmillió sikkasztás feltűnésteltő epilógusa

Az elítelt pénztáros felfedte bűntársait

Arad, március 3. Az aradi pénzügyigazgatóságnál három évvel ezelőtt leplezett sikkasztás ügye most, hosszú idő után, szenzációs fordulatot vett. Annak idején Procopovici pénzügyi főtitkárságról kiderült, hogy hamis bonok segítségével körülbelül másfélmillió lej tulajdonított el. A leplezés után a főtitkár öngyilkosságát követett el, de a vizsgálat folytatódott az ügyben és ennek során kiderült, hogy az öngyilkos főtitkár felesége, aki szintén a pénzügyigazgatóság tisztviselője volt, részt vett a sikkasztásban, amelynek keresztülvitelében Miklós Géza pénztáros játszott a házaspár kezére. Mindkettőjüket 5-5 évi börtönrre ítélték, amely ítélet nemrég lett jogerős. Nem sokkal az ítélet jogerőre emelkedése után Miklós Géza beadványt intézett az aradi törvényszék főügyészehez, amelyben feltárja, hogy a sikkasztásban több pénzügyigazgatósági tisztviselő játszott közre, akik a leplezés után megígérték neki, hogy kiszabadítják. Mivel egyetlen lépést sem tettek az érdekében, kénytelen felfedni őket. A beadvány alapján a főügyész több pénzügyi tisztviselő lakásán házkutatást tartott, ahonnan néhány hivatalos könyvet vitt magával. A vizsgálat most abban az irányban folyik, hogy a beadványban megemlített tisztviselők valóban résztvettek-e a sikkasztásban?

Lichtenstein hercege Göringnél

Berlin, március 3. Lichtenstein hercege, aki tegnap óta a német fővárosban tartózkodik, ma Göringet látogatta meg.

Nagy vihar dühög a Fekete tengeren

Constanța, március 3. A Fekete tenger partvidékén dühögő óriási vihar következtében ma reggel egyetlen hajó nem hagyhatta el a kikötőt. A kikötőni készülő hajók pedig a Constanțától délre fekvő Caliacra foknál kerestek menhelyet.

Személyi változások a külügyminisztériumban

Bucuresti, március 3. A külügyminisztériumban a következő személyi változások történtek:

Gh. Davidescu meghatalmazott minisztert a politikai ügyosztály irányításával bízta meg. Gh. Crutescu meghatalmazott miniszter protokollfőnökké, Alexandru Telmachea a chifre-osztály főnökévé, Dimitrie Jurascu a konzuláris igazgatóság vezetőjévé, Vasile Anastaziu meghatalmazott minisztert pedig a közigazgatási ügyosztály főnökévé nevezték ki.

Kolozsvárra jön a nemzetgazdasági államtitkár

Bucuresti, március 3. A nemzetgazdasági minisztérium államtitkára a jövő hét folyamán meglátogatja a Kolozsvár körzetéhez tartozó szövetkezeti egységeket.

Két tüzeset volt tegnap Bucurestiben

Bucuresti, március 3. Nagy tűz pusztított ma a főváros Elisabeta buivardon lévő Moscu épületében. A tűzoltóság lokalizálta a tüzet.

Egy másik tűz ütött ki szinte ugyanabban az időben Rappaport ügyvéd, Biserica Ene uccában lévő blockházában. Az égő épületből kiáradó vastag füst miatt a tűzoltóság gázmaszkot volt kénytelen használni.

Lengyelország gyarmatokat akar Afrikában

A Gazeta Polska feltűnésteltő cikke

Varsó, március 3. A „Gazeta Polska“ című lap Lengyelország gyarmati igényeiről szólva, kifejti, hogy két okból van szüksége Lengyelországnak gyarmatokra: kivándorlási terület és nyersanyag-forrás hiánya folytán. Az elmúlt 13 esztendő alatt Lengyelország 500 ezer keresztény polgárt vesztett el, akik kivándoroltak. Franciaország afrikai gyarmatain — Algír kivételével —, vagyis 8 millió 500 négyzetkilométernyi területen mindössze 280 ezer franciát tudott letelepíteni. Portugália ugyanezt a példáját mutatja a demokratikus terjeszkedés képességének, miután kétféle négyzetkilométernyi gyarmati területen nem több, mint 70 ezer portugál telepedett le. Lengyelország 1937-ben 730 millió zlotit fizetett nyersanyagért, miután a nyersanyag-források fölélt csak angolok, belgák, hollandok, olaszok, spanyolok és portugálok rendelkeznek, mely források el vannak zárva a lengyelek elől. Lengyelországnak ezenkívül a zsidók kivándorlása szempontjából is szüksége van területekre. Gyarmatokat kell szerezniük maguknak Afrikában. Lengyelországnak szüksége van gyarmatokra, saját maga szempontjából is, nemcsak a zsidókért, ami külön probléma.

Éles kritikák hangzottak el a zsidótörvény ellen a magyar képviselőház pénteki ülésén

Budapest, március 3. A képviselőház ma folytatta a zsidójavaslat vitáját. Petrovics kereszténypárti képviselő volt az első felszólaló, aki először az új pápát éltette, majd rátért a javaslatra. Szerinte a zsidóság nem faj, hanem különböző népfajokból összekovacsolt vallásközösség, amelyet az évszázadok során szakadatlanul üldöztek. Szerinte a bajok oka nem a zsidókérdésben keresendő, hanem három forrásuk van: 1. A szabadjára engedett monopol-kapitalizmus. 2. A nagybirtok-rendszer. 3. A bürokrácia. Nincs zsidó kapitalizmus, csak egyszerűen kapitalizmus van. A javaslatot nem fogadja el.

A következő felszólaló Fábrián Béla demokrata képviselő. Azzal kezdi beszédét, hogy talmud-idézetek alapján 600 ezer ember kenyerét és becsületét akarják elvenni. Olyan idézetek alapján, amelyekről még a zsidók sem tudják biztosan, hogy valóban megtalálhatók-e a talmudban. Zsidótörvényt akarnak megszavazni, amikor a szavazók közül mindegyiknek meg van a maga házi zsidója, zsidó barátja, vagy ezred-társa. Vannak, akik csak általánosságban beszélnek antiszemitizmusról, mert még Müller képviselő is azt állítja, hogy csak a kaftános zsidók ellen van kifogása.

Cseh, morva és rutén beszivárgók, akik csak tegnap jöttek az országba, alapítanak lapot, lehetnek lapszerkesztők, sőt akár miniszterek is. A zsidóktól pedig, akiknek ősei évszázadok óta laknak ezen a földön, még a kenyereket is elveszik. Tagadja, hogy beszivárgás volna.

Apponyi György gróf itt közbekiált: — De igen, van német beszivárgás.

Fábrián Béla beszéde végén annak a reményének ad kifejezést, hogy eljön a szabadság, testvériség és egyenlőség ideje Magyarországon.

Dulin Jenő független kisgazdapárti képviselő a javaslatot hevenyészetnek tartja, azt állítva, hogy a volt miniszterelnök a zsidó- és a földreform-javaslatlalt akarta megszerezni a többséget, ismert vágyálma keresztülviteléhez. Mi is csak azt akarjuk — mondotta Dulin Jenő, hogy a zsidók gazdasági fölényét szorítsák háttérbe. Ezen a téren nincs köztünk elvi különbség. Mindössze a kivittelt nem tartjuk helyesnek. A vegyesházasságokról szólva, kijelenti a képviselő, hogy ami ezen a téren történik, az már kezd az idegekre menni. Minden ember a másik nagyapját kutatja. Ennek ellenére kijelenti, hogy a javaslatot hajlandó tárgyalási alapul elfogadni.

Negrin kiáltják ki köztársasági elnökké?

Nagy reményeket fűznek Párizsban és Burgosban Petain marsall követi küldetéséhez

Madrid, március 3. (Havas.) A Matin tudósítója szerint a köztársasági vezetőség még mindig nem határozta el magát arra, hogy letegye a fegyvert, sőt ellenkezőleg, azon fáradozik, hogy az ellenállást megszervezze és újabb olyan külpolitikai eseményekre várjon, amelyek, vagy lehetővé teszik számára a megtorlástmentes kiegyezést, vagy pedig javítsanak sorsán. E célból úgy vélik a lehelyesebbnek, hogy Juan Negrin miniszterelnököt államfővé választják és az ő rendelkezéseivel adjanak jogi alapot intézkedéseinek. Juan Negrin székhelye egy eldugott községben lenne, amelyet titokban tartanának, hogy megkíméljék a nemzeti repülőik támadásaitól.

Burgos, március 3. (Rador.) A nemzeti kormány csütörtökön minisztertanácsot tartott Franco elnökletével. Jordana külügyminiszter ismertette a külpolitikai helyzetet. Rodriguez közoktatásiügyi miniszter jelentést tett a felszabadított területeken talált mükincsek biztonságba helyezésére

küldött bizottság tevékenységéről. A minisztertanács törvényt fogadott el, amely az egyházi rendeket mentesíti a birtokadó alól. Domingo de las Barcenast külügyi államtitkárrá nevezték ki.

Petain marsall hozza a békét? Párizs, március 3. (Rador.) Petain marsall kinevezéséről Leon Bérard a Matin című lapnak a következőket mondta: „A marsall nagy katoná, aki a békét fogja hozni.“

A La République írja: Hogy az olaszok eltávozzanak a Beleári szigetéről és visszatérjenek hazájukba, ahhoz Franco tábornoknak tudnia kell, hogy Franciaország nem ellensége. Petain marsall ezt tekintélyének teljes súlyával fogja kijelenteni. Vajjon, melyik spanyol nem ad hitelt a verduni győztesnek.

A burgosi nemzeti rádióállomás külpolitikai kommentárjaiban tegnap este közölte, hogy Petain marsall kinevezését meglepéssel fogadja a Franco-kormány.

Petain jól ismert barátja Spanyolországban és Franco tábornoknak. Franciaország alig ha választhatott volna jobb nagykövetet.

Peterson lesz az angol követ London, március 3. A Times írja, hogy az angol kormány Burgos hozzájárulását kérte Maurice Peterson követi kinevezéséhez.

Burgos, március 3. (Rador.) Artigas, a Spanyol Bank helyettes kormányzója négy milliárd arany pezetára becsüli a köztársaságiak által Figuerasban hagyott kincsek értékét.

A nemzetiek repülői tegnap este Sagorta, Valencia, Gandia és San Vicente városokat bombázták és elpusztítottak egy köztársasági repülőt. Az összes frontokon teljes csend van.

Meghalt Gerota professzor

Bucuresti, március 3. C. Gerota az ismert nevű egyetemi tanár tegnap Bucurestiben meghalt.

Mociornița előadása a cipőárak leszállításáról

Bucuresti, március 3. Mociornița az ismert nagyiparos és cipőgyáros a Casa Nationala központjában beszédet tartott a cipőárak leszállításának kérdéséről. Rámutatott arra, hogy abban az esetben, ha a nyersbőrök behozatalánál bizonyos előnyöket biztosítanak, ugy a hazai gyárak jelentősen olcsóbb árakon tudnák piacra dobni a cipőkészletüket, főleg a parasztságnak, akik nagy hiányt szenvednek ezen a téren.

A budapesti rendőrség kézrekerítette a Dohány-uccai merénylőnél használt autót

Budapest, március 3. A rendőrség kézrekerítette azt az autót, amelyet a Dohány-uccai merénylőnél használtak. Kiderült, hogy az autót, amelyen Jókai Miklós a merénylő két elkövetőjét elmenekítette a helyszínről, Kallóczy István garázstulajdonosé.

A hirakatai tüzvész okozta kár egyre nagyobb méretekben bontakozik ki

Tokió, március 3. A hirakatai tüzvész okozta kár sokkal nagyobbra rug, mint az első időkben sejteni lehetett. 900 épület teljesen, míg 100 csak részben esett a lángok martalékául. Az áldozatok száma 18 halott, 562 sebesült és 135 eltűnt.

Huszezer dollár kártérítést szavaztak meg a japán hatóságok a Hongkong környékén okozott károkért

Tokió, március 3. A japán hatóságok 20 ezer kínai dollár kártérítést szavaztak meg a Hongkong környékén japán repülőgépek bombázása következtében okozott károk megtérítésére.

Bonnet üdvözlő távirata Hull amerikai külügyi államtitkárnak a sanfranciskói kiállítás megnyitása alkalmából. Washingtonból jelentik: A külügyminisztérium közölte Bonnet francia külügyminiszternek Hull külügyi államtitkárhoz intézett távirata szövegét a sanfranciskói nemzetközi kiállítás megnyitása alkalmából. Bonnet legőszintűbb szerencsekívánatait küldi a kiállításnak, mely kiállítás megbecsülést jelent az Egyesült Államok számára.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefon: 18-60.